

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

ALTMİŞ BEŞİNCİ İNİKAT

18 - VI - 1932 CUMARTESİ

Mündericat

	Sayfa		Sayfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	160	numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları	162.
2 — Sualler	160	5 — Türkiye Cumhuriyeti ile İran Hükûmeti arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkındaki itilâfnamenin tasdikına dair 1/323 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye, Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları	163,167,168
3 — Havale edilen evrak	160	6 — Askerî memurlar hakkındaki kanunun bazı maddelerinin tadiline dair 1/287 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları	166
4 — Riyaset divanının Heyeti umumiyye maruzatı:	160	7 — Rüşumât muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi kanunun 8 inci ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bir madde ilâvesine dair 1/353 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları	167
1 — Âzayı Kiramdan bazı zevatın mezuniyetleri hakkında B. M. M. Riyaseti tezkeresi	160	8 — Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyeti ittihadı arasında aktolunan protokolün tasdiki hakkında 1/198 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Hariciye encümenleri mazbataları	167
5 — Müzakere edilen maddeler	161		
1 — Türkiye Cumhuriyeti ile İran Hükûmeti arasında aktedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesinin tasdiki hakkında 1/324 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları	161,162,168,171		
2 — Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Kırallığı arasında aktedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesinin tasdiki hakkında 1/325 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları	161,162,168,176		
3 — Askerî fabrikalar umum müdürlüğü 1932 senesi bütçesine 50 000 liralık tahsisat konulmasına dair 1/270 numaralı kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası	162,167,168,173		
4 — Tapu harçları kanununa müzeyyel 1/314			

1 — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci celse

Refet Beyin riyasetlerle akte edilerek barut meselesine ait evrakı tetkik edecek olan beş kişilik bir encümen için rey toplandıktan sonra belediye kanununun tadiline dair iki teklif hakkındaki mazbatalar kabul olundu. Köy kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki teklif müzakereden sonra encümenine iade olundu.

Emperyal Ant Enternasyonal Limitet şirketine münakit mukavelenamenin tasdikına, Reşitpaşa ve Marmara vapurlarının Millî Müdafaa vekâletine devrine dair kanunlar kabul edildi. Askerî memurlar hakkındaki

kanunun bazı maddelerinin tadiline mütedair lâyihasın birinci müzakeresi yapıldı ve bir maddesi encümenine verildi ve müteakiben teneffüs için celse tatil olundu.

İkinci celse

Refet Bey tarafından açılarak birinci celsede yapılan intihabın neticesi tebliğ edildikten sonra cumartesi günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis Vekili

Kâtip

Kâtip

Afyon Karahisar

Yozgat

Refet

Ruşen Eşref

Avni Doğan

2 — SUALLER

1 — İzmir mebusu Mahmut Esat Beyin, İskenderun ve Antakyada meskûn öz türklere karşı Fransa Hükümetince Ankara itilâfnamesi ahkâmına riayet edil-

mediğine dair şifahî sual takriri Hariciye vekâletine havale edilmiştir.

3 — HAVALE EDİLEN EVRAK

Tezkereler

1 — Seyrisefain idaresinin 1928 senesi hesabı katinesine mütedair mutabakat beyannamesinin takdim kılınması hakkında Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi (Divanı muhasebat encümenine)

2 — İstanbul darülfünunu 1928 senesi hesabı katinesine mütedair mutabakat beyannamesinin takdim kılın-

ması hakkında Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi (Divanı muhasebat encümenine)

Mazbatalar

3 — Ordu zabitan heyetine mahsus terfi kanununun 1 inci ve 16 ncı maddelerine birer fıkra ilâvesine dair 1/297 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 14,15

Reis — Hasan B.

Kâtipler : Avni Doğan B. (YOZGAT), Haydar Rüştü B. (DENİZLİ)

Reis — Celse açılmıştır efendim.

Bütçe E. Reisi Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Arkadaşlar; tap ve tevzi edilen 1932 senesi bütçe kanun lâyihasının 36 ve 37 ncı maddeleri encümenince görülen lüzuma mebnî esbabı mucibesile beraber çıkarılmıştır. Meclisi Âlinin halen Maliye encümeninde bulunan Merkez bankası kanununun tadilâtına taallük ettiği için Bütçe encümeni muvazenei umumiye kanunundan bu madde-

lerin çıkarılmasına lüzum görmüştür. Esbabı mucibe mazbatasının 43 üncü sayfasındaki 9 uncu satırdan 36 ncı satırına kadar olan kısmı da bu maddelerin esbabı mucibesine taallük ettiği için çıkarılmıştır.

Arkadaşların tetkikatlarını yaparken bu iki maddenin muvazenei umumiye kanununa dahil olmadığını ve esbabı mucibesile beraber çıkarıldığını bilmeleri için arz ediyorum.

4 — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1 — Azayî kiramdan bazı zevatın mezuniyetleri hakkında B. M. M. Riyaseti tezkeresi

HEYETİ UMUMİYEYE:

İsimleri aşağıda yazılı Azayî kiramın hizala-

rında gösterilen müddetlerle mezuniyetleri, Riyaset Divanının 16-VI-1932 tarihli on birinci içtimamda münasip görülmüştür.

Heyeti umumiyenin tasvibine arz olunur.
18-VI-1932
B. M. M. Reisi
A. Kâzım

Amasya İsmail Hakkı Bey. Bir ay. Mazaretine binaen.

Ankara Hasan Yakup Bey. Bir ay. Ailevi mazeretine binaen.

Bolu Cevat Abbas B. İki ay. Hastalığına binaen.

Gümüşane Şevket B. Bir ay. Hastalığına binaen.

Kastamonu Ali Rıza B. On beş gün. Hastalığına binaen.

Manisa Refik Şevket B. Yirmi gün. Ailevi mazeretine binaen.

Malatya Talât Haşim B. Yirmi gün. Hastalığına binaen.

Amasya İsmail Hakkı B. Bir ay. Mazeretine binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ankara Hasan Yakup B. Bir ay. Ailevi mazeretine binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bolu Cevat Abbas B. İki ay. Hastalığına binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gümüşane Şevket B. Bir ay. Hastalığına binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kastamonu Ali Rıza B. On beş gün. Hastalığına binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Manisa Refik Şevket B. Yirmi gün. Ailevi mazeretine binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Malatya Talât Haşim Bey. Yirmi gün. Hastalığına binaen.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1 — *Türkiye Cumhuriyeti ile İran Hükümeti arasında akdedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesi'nin tasdiki hakkında 1/324 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları* [1]

Reis — İkinci müzakeresidir efendim, maddeyi aynen okutacağım.

Türkiye - İran Hükümetleri arasında akdedilen « uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesi » nin tasdiki hakkında kanun

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile İran Şahlığı arasında Tahrande imza edilmiş olan « uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedenamesi » kabul ve tasdik edilmiştir.

Reşit B. (Gazi Antep) — Daha birinci müzakeresi yapılmamıştır efendim. Hariciye vekili yoktur.

Reis — O başkadır efendim, aşağıda gelecektir.

Bunun hakkında müzakere cereyan ettiği zaman lâzımgelen izahat verilmiştir. Bu ikinci müzakeresidir. Madde hakkında bir tadilname varsa onun üzerinde müzakere cereyan edebilir. Bir tadilname olmadıkça göre maddeyi reyinize arz

zediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Hariciye vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul olunmuştur.

Kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum.

2 — *Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasında akdedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesi'nin tasdiki hakkında 1/325 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları* [1]

Reis — Efendim, ikinci müzakeresidir. Tadilname yoktur. Maddeyi okutuyorum.

[1] Birinci müzakeresi 62 nci inikattadır.

[1] Birinci müzakeresi 62 inci inikat zaptındadır.

**Türkiye cümhuriyetile İsveç Hükûmeti arasında
aktedilen «uzlaşma, adli tesviye ve hakem»
muahedesinin tasdikı hakkında kanun**

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyetile İsveç Hükûmeti arasında Cinevrede imza edilmiş olan (uzlaşma, adli tesviye ve hakem) muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Reis — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-
Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... teberdir.
Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Hariciye vekili memurdur.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Bunun da heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum. İkinci kutu gezdirilsin.

3 — Askerî fabrikalar umum müdürlüğü 1932 senesi bütçesine 50 000 liralık tahsisat konulmasına dair 1/270 numaralı kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası [1]

Reis — Bunun da ikine müzakeresidir.

**Askerî fabrikalar umum müdürlüğüne müte-
davi sermaye verilmesine dair kanun**

MADDE 1 — Esas bütçesile Millî Müdafaa vekâletinin kemakân siparişlerini yapmakla beraber nezâr vekâletin tayin edeceği esaslar dairesinde diğer Devlet dairelerinden veya haricîten sipariş olarak ticarî muamelâta girişmek ve bundan mütevellit taahhüdât ve ukudatta bulunmak için Askerî fabrikalar umum müdürlüğüne salâhiyet verilmiş ve bu iş için şimdilik elli bin lira mütedavil sermaye tahsis olunmuştur. İşbu sermaye mezkûr umum müdürlüğün 1932 malî senesi bütçesinde açılacak faslı mahsustan tesviye olunur.

Reis — Madde hakkında tadilname yoktur. Maddeyi aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı mütedavil sermaye ile tedvir olunan muameleler Divanı muhasebatın vizesine ve müzayede ve münakasa ve muhasebe umumiyeye kanunları hükümlerine tâbi değildir.

Aneak mütedavil sermaye ile tedvir olunan muamelelerden mütevellit irat ve masraflar için malî senenin hitamından itibaren nihayet dört ay zarfında bir kıta blânço tanzim olunarak Divanı muhasebata ve Maliye vekâletine bildirilir. Divanı mu-

[1] Birinci müzakeresi 62 nci inikat zaptındadır.

hasebat ile Maliye vekâletince muvakkaten tayin olunacak mütehasss birer murakıp marifetile işbu blânçolar nihayet dört ay zarfında tetkik olunduktan sonra birer sureti Umum müdürlüğün ati sene bütçe lâyihasına raptedilir. Millî Müdafaa ve Maliye vekâletleri lüzum gördükleri takdirde daimî bir murakıp tayinine de salâhiyetlidirler.

Reis — Madde hakkında tadilname yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Mütedavil sermayenin devrinden hâsıl olan kazanç her sene nihayetinde sermayeye ilâve edilmek suretile ve sermaye ile beraber ertesi seneye devrolunur.

Reis — Madde hakkında tadilname yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini tayini esamile reyinize arz ediyorum. Üçüncü kutu gezdirilsin.

4 — Tapu harçları kanununa müzeyyel 1/314 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları [1]

Reis — Efendim, ikinci müzakeresidir. Maddeleri okuyoruz.

Tapu harçları kanununa müzeyyel kanun

MADDE 1 — 16 mayıs 1929 tarih ve 1451 numaralı tapu harçları kanununun muvakkat maddesi hükmü üç sene daha temdit edilmiştir.

Reis — Tadilname yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanunun hükmü 29 mayıs 1932 tarihinden muteberdir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına maliye vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rey vermeyen arkadaşlar reylerini istimal buyursunlar. Rey toplama muamelesi hitam bulmuştur.

[1] Birinci müzakeresi 62 nci inikattadır.

5 — *Türkiye Cumhuriyeti ile İran Hükümeti arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkındaki itilâfnamenin tasdikına dair 1/323 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye, Millî Müdafaa ve Dahiliye encümeni mazbataları [1]*

Sırrı B. (Kocaeli) — Berlin muahedesi, münkariz Osmanlı İmparatorluğunun şarktan şimalden, cenuptan, kırptığı zaman şarkta İran Hükümetine Kotur ve civarını vermişti. Bundan sonra İmparatorlukla İran Hükümeti arasında hududu şimalden cenuba doğru imtidat eden bir Nevahii Seba meselesi ihtilâfın mevzuunu teşkil ediyordu. Bu Nevahii Sebanın coğrafi vaziyeti itibarile Anadolunun şarktan müdafaasına yardımı olacağından bu mevkilerin daima ihtilâf noktasını teşkil etmesini Çarlık Rusyası arzu etmekte idi. Tabii memleketinden velev az miktarda olsun bir parça arazisinin başka bir tarafa geçmesini İran Hükümeti de arzu etmediğinden daima bu hudut Osmanlı İmparatorluğu ile İran Hükümeti arasında İhtilâf mevzuu teşkil etmekte idi. Yani Anadolunun müdafaası noktasından gayet ehemmiyetli olan bu cihet evvelden beri bizim nazarımızı celp etmekte idi. Son zamanlarda o havalide hâdis olan elim vakalar - ki bizim bazı vatandaşlarla vuruşmaklığımızı intaç etmişti, bize gösterdi ki, bu hududun tashihi daha ziyade mübrem bir şekil almıştır. Binaenaleyh bunun bir an evvel halli çaresine bakmak, memleketin yüksek menfaatleri iktizasındandı. Şimdi, bize verilen ve İran Hükümetile, ürkiye Cumhuriyeti arasında aktedildiği gösterilen itilâfnameden anlıyoruz ki, bu hudut meselesi, tamamille halledilmiştir. Aneak halledilen bu hududun, ne dereceye kadar bizim amalimize ve noktai nazarıma tevafuk ettiğini anlamak için bize bir de kroki verilmesi lâzımgeldirdi ki, üzerinde tetkikatı lâzime icra edelim, ona göre fikrimizi söyleyelim. Bugün için onu tetkika muktedir değiliz. Aneak, hududun muhafazasını üzerine almış olan salâhiyettar makam, yani Büyük erkânı harbiye, bunun ne veçhile tahdit edildiğini gene salâhiyettar olan memurlarımıza irae ve tafsil ettiği ve o noktalara göre bu muahedenin yapıldığı esbabı mucibesi, bize gösteriyor ki elimizde kroki olmaması dolayısıyla tetkik edemiyeceğimiz mülâhazası ve endişesi; bu muahedenin iyi bir surette yapıldığı hakkındaki Erkânı harbiyenin verdiği malûmatla tatmin edilmiş oluyor.

Binaenaleyh, şimdi bunu tamamilen memleketin menafii âliyesine muvafık bulmaktayım. Böyle; çok zamandan beri hemhudut ve ananevi rasbatalarla birbirine merbut iki Hükümet arasında, ihtilâf noktası teşkil eden maddelerin hüsnü suretle halledilmesi dolayısıyla, Hükümetimizin ve onun kıymet-

tar mümessili olan Tevfik Rüştü Beyin bu hususta mesbuk olan hidematını takdirle yadetteği kendime veçhile addederim.

Kürsüden inmezden evvel bir noktanın izahını kendilerinden rica edeceğim.

O da esbabı mucibe mazbatasında gördüğüm şu ibareyi (her veçhile menafiimize muvafık olan ve komşu İran Devletile hars ve iktisat vadisinde teşriki masai suretile de münasebatımızın daha ziyade takviyesine hizmet edecek).

Bu ibarenin dairei şümülünü zihnen çizemedim. Benim için meçhul ve halli muktazi, muğlak bir ibare halinde kalmıştır. Onun için kendilerinden rica edeceğim, acaba bir itilâfname aktinden sonra, İran Hükümetile her meselede ticaret ve hars noktasından aramızda daha açık, daha samini münasebetler hâsıl olmasına ve onların takviyesine hizmet edecek midir? Bu cihetin izahını kendilerinden rica ederim.

Hariciye vekili Dr. Tevfik Rüştü B. (İzmir) — Arkadaşlarım, bu gün tasdikı âlinize arz edilen muahede hakikaten iki komşu Devlet arasında asırlardanberi süren ve hep yanlış anlamak ve anlaşamamazlık yüzünden devam eden bir ihtilâfa nihayet veriyor. Onun tarihine avdet ederek hepimizin bildiği şeyleri tekrar etmekten içtinap ederim. Varılan netice her iki tarafı memnun eden bir neticedir. O halde hiç şüphe yoktur ki her iki memleket kendi varlığının müdafaasını meşru haklarla düşünmekle beraber, bu muahede her iki taraf için çok samini komşu ve hatta kardeşçe bir hava içinde yapılmıştır. Bizim bu husustaki samimî, müsbet kanaatimiz, Meclisi Âlinizin çizdiği yoldan yürüyen hariciyenizin İran komşusuna karşı diğer her komşusuna olduğu gibi dostane düşüncelerini tekrara ihtiyaç bile yoktur. Fakat diğer tarafın da ne kadar aynı hislerle düşündüğünü arza vesile olmak için ufak bir fikrayı kaydetmek isterim, hatırlıyamadığım hudut mntakalarından birinde mütehassıslar hududun teferruatını çizerken bir noktada anlaşamamışlar ve celse birden bire durmuş ve diğer taraf mütehassısları mevzu hakkında âmirlerinden emir almak istemişler. Hususî muttali olduğum malûmata göre bu iş ta Şah Hazretlerine kadar intikal etmiş, Büyük Reisi Devlet mütehassıslardan, niçin halletmiyorlar diye meseleyi sordurmuş; ileride Türkiye ile her hangi bir ihtilâfta bu yer müdafaa noktası teşkil edecektir demişler. Buna karşı Büyük Reisi Devlet demiş ki, meseleyi bu noktadan düşünmeyiniz, Türkiye ile İran, hiç bir vakit müsellâh bir ihtilâfa gitmiyecektir. (*Bravo sesleri şiddetli alkışlar*) ve mesele de bu suretle hallolunmuştur. Bunu huzurunuzda arz etmeyi kendim için bir vazife ve bir zevk bildim. İşte bu fıkra belâğatinin tarif ettiği hava içinde her iki taraf tatmin edilerek ve ayrılmamak üzere birleşmek yolundaki en esaslı bir hatveyi atmak suretile hudut ihtilâfı hallolunmuştur. Şüphesiz bu ihtilâfın hallinde arkadaşımın, lûtfettikleri ilti-

[1] 198 numaralı matbuatı zaptın sonuna merbututtur.

fatkâr sözlerine teşekkürü vazife bilmekle beraber iki Hükümetin bu işle uğraşan ve gayret sarfeden adamları yanında ihtilâfın hallini esas itibarile teshil eden iki milletin yekdiğerine incizabr ve başta Büyük Reislerinin birbirine olan münasebat ve emniyeti olmuştur. (Alkışlar). Doğrudan doğruya Gazi Hazretleri tarafından götürdüğüm hislere Şehinşah Hazretleri aynı mukabeleyi yapmışlar ve meselenin halli, bir anda iki büyük Reisi Devletin emirlerle Hükümetlerin ve mütehasısların elinde bir teknik işinden ibaret kalmıştır. Bu hakikatı burada izhar etmeğe mecburum.

Aynı zamanda bu vesile ile Osmanlı Hükümeti devrinde hakikaten yine arkadaşımın uzaktan işaret ettiği gibi, Çarlık Rusyasının ve o devirdeki İngiltere İmperatorluğunun müdahalesile iki hükümetin menfaatinden ziyade müdahillerin arzı ve keyfine hizmet ederek yapılmış olan ve Büyük Millet Meclisi tarafından asla tanınmamış bulunan vesika da ebedî surette tarihe intikal etmiştir.

Münasebatı iktisadiye ve harsiyeye hususuna gelinece; bir de bunu arzetmiş olmak için İran Devletile aramızda mevcut münasebatı ahdiye hakkında bir iki kelime arzetmeği vazife bilirim. Aramızda bitaraflık ve dostluk muahedesi mevcuttur. Ondan sonra bir de bilâhara yapılan bir protokol o muahedeye inzıman etmiştir. O protokolün birinci maddesi, şayet tarafeynden biri bütün muslihane arzularına rağmen bir tecavüze maruz kalırsa, diğer tarafla derhal görüşecek, diğer taraf bu harbin önünü almak için elindeki bütün muslihane vasıtalarıyla çalışacak. Buna rağmen harp zuhûr ederse hayırhane vaziyeti birlikte mütalea ederék menfaatlerinin icap ettiği kararı alacaklardır. Birinci maddenin bu ahkâmı sarahatle gösteriyor ki iki memleket arasındaki dostane münasebat bitaraflıktan daha ileri bir hayırhahlıktır.

İkinci maddesinde; iktisadi işler için iki memleket arasındaki iktisadi vaziyetlerin tanzim ve çoğaltılması için hususî bir komisyon toplanması derpiş edilmiştir. Gerek doğrudan doğruya, gerek transit tarikile olan münasebetlerde bu yolda ne kadar ileriye gidilebilir, bunu tetkik edecek. Bu komisyon bu güne kadar toplanmamıştır. Çünkü bu hudut ihtilâfı ve onun devamı iki memleketin ahkâmı ahdiyesinin, iyi düşünüşlerinin açmak istediği yolda yürümesi için engel oluyordu. Onun halli üzerine o maddenin tatbikına geçilmesi tabii olmuştur. Bu muahedenin tasdikını müteakıf bunu da vesile ittihaz ederek bu komisyonun toplanması için de komşu Hükümete, Hariciyeniz müracaat etmek tasavvurundadır. İktisadi vaziyette budur.

Harsî vaziyete gelince: Evvele iki memleketin ve iki halkın biri birine olan hürmet ve muhabbeti öteden beri iki tarafı yaktile idare etmiş olan sakıt hanedanların rekabeti yüzünden doğan ihtilâflara rağmen devam ediyordu. Fakat o

muhabbete rağmen rekabet eden hanedanların doğurduğu hava bir birini sevmek için yaratılan bu insanlar arasında sevmemek için çok sunî manilerle doldurulmuştu. Bütün bunları kaldıracak yolda iki memleketin harsî çalışması en esaslı yollardan biridir ve iki tarafın takip edeceği yollardan en esaslıdır.

İktisadi ve harsî noktadan temas ettiğimiz şeyler bunlardır.

Bu işlerin her tarafına Büyük Millet Meclisinin öteden beri muhtelif vesilelerle vâkıf olduğunu bildiğim için sözü uzatmaktan çekinerek sözlerime nihayet verirken bunu tekrar arzetmek isterim ki Büyük Meclisiniz bu vesikayı tasdik ederken iki memleket arasında bir kardeşlik havası açıyor ve mazinin fena tecrübelerini sureti katiyede kapatıyor (*Bravo sesleri, alkışlar*).

Sırrı B. (Kocaeli) — Muhterem Hariciye vekilimizin vukubulan beyanatı beni ikinci defa kendilerine teşekkürle mecbur ediyor. Ben kendi hesabıma bu mukavelenin, bu itilâfnamenin akti esnasında cereyan eden muamelâta müessir olan ahvâle muttali olduğumdan dolayı beni buna muttali eden zata buradan tekrar arzı teşekkür ederim.

İki Hükümet arasında bu itilâfnamenin aktinden sonra iktisadi cihetten husule gelecek müasebat için Hariciye vekili Beyefendinin buyurdıkları veğhile inikat edecek komisyon gerçi bir karar verecekse de bendeniz de bir iki kelime söylemek isterim.

Coğrafi vaziyetimiz itibarile minelevvel İran kıtası yalnız Türkiyeden geçen bir yolla ticaret yapmakta ve o yolla alemi medeniyete bağlanmakta idi. O da Tibriz - Erzurum - Trabzon yolu idi. Bu yolun fevkalâde ehemmiyetine ve bize bırakacağı fevkalâde menafie rağmen bu ane kadar ikmal edilemeyişi hakikaten İnanla aramızda inkişafı arzu olunan iktisadi muamelâta sekte veriyordu. Bundan İran mutazarrırdı. Fakat biz binnefis kendi menfaatimizi ihlâl etmekte idik. Filyaki son zamanlarda bu yolun inşası kararlaştırılmış ve muamelâta başlanılmış olduğunu işitmekteyim. Bunun ikmalini temenni ederim. Ancak bu inşaatın teahhuru bize hatta cenabi memleketlerinde bütçenin varidat kısmına haizi tesir olan transit varidatma tesir edeceği için bu husustan dolayı bir membai varidatımızı ihlâl etmiş olmamak için bir an evvel ikmalini ait olduğu vekâletten rica ederim. İkmal olunmadığı takdirde uğrayacağımız zarar, bu yolun bize vereceği transit rüsumundan ibaret kalmıyacaktır. Aynı zamanda ticaret yollarının cenuba doğru temayül etmesi itibarile bizim bu yoldan edeceğimiz istifadenin de cenuba intikal edeceği şühpesizdir. Kezalik Mardinde bitmiş olan şimendiferin son istasyonunu İranın orta cihetine mühim şoselerle bağlamazsak kezalik ticaret yolları cenuptaki (Boşir) iskelesine intikal edecektir ve bu da bize telâfisi gayrikabil zararlar açacaktır. Binaenaleyh bu itilâfnamenin akti vesilesile ait olduğu vekâlet-

ten istirham ederim ki acilen her iki noktayı nazarı dikkate alarak gerek Erzurumu Trabzona rapteden, gerek Mardini Orta İrana raptedecek olan yolların bir an evvel inşası esbabını istikmal etsin. Zira tekrar ediyorum ki bunların teahhürü İran ticaret yollarının cenuba doğru temayülünü ve bizim menfaatinizin da oraya doğru intikalini intaç edecektir.

Harsî cihete gelince: hiç bir zaman komşu bir hükümetin dahili muamelâtına dair söz söylemek aklımdan geçmediği gibi Heyeti Celilenizin de buna müsaade etmeyeceklerine emin bulunduğum için bu hususta beyanı mütalea etmiyeceğim. Yalnız bir iki kelime söylemekliğime müsaadenizi rica ediyorum.

Hükümetimizin unvanı mübeccelini teşkil eden Türkiye Cumhuriyeti tabiri bize, her nerede türk kelimesi telâffuz edilir, türkçe söylenir ve türküm diyen bir uzuv bulunursa onlarla alâkalanmamızı icap ettiren bir mevzudur. Gerçi aynen okuyacağım: (Milliyetimizin siyasî mukadderatı bizden ayrı olan kütlelerle münasebatı yoktur. Türkler hakkında sıcak bir sevgi ile meşbu olmaktadır).

Bu okuduğum iki cümle Hükümetimizin programıdır. Bunu asla işkâl etmek istemem. Bunu tenkit te aklımdan geçmez. Yalnız bunun bir Hükümet programı olduğunu, fakat millet programı olmadığını söylemek isterim.

Bir de ince bir nokta vardır ki; Hükümetimiz vakti merhunu gelir de - olacağını olmayacağını bilmiyorum - Cemiyeti Akvama dahil olacak olursa orada her hangi bir hükümetin orada kendi ırktaşından olan 5, 10 kişinin menafîini aramak için gösterdiği heyecanı gördüğü zaman bu fıkra üzerinde durulup durulmayacağına şimdiden bendeniz tahmin edemem. Bunu bir istifham işareti olarak şimdi Heyeti Celilenize arz ederim. Bu kadar. İranda Türklüğün köklerinden bazı kökler vardır. Orada bizim lisanımızı konuşan 4 milyon ırkdaşımız vardır. Elbette bunların lisanı, edebiyatı ve içtimaiyatı üzerinde İran Hükümetinin alacağı vaziyetler her halde Konyadaki; Muştaki, Vandaki Türkün alâka ile takip ettiği bir mevzudur. Bunu elbette dostumuz ve kardeşimiz İran Hükümeti de bilir. Bu noktayı fazla izah etmiyerek kesiyorum. Yalnız orada bulunan doğrudan doğruya tebaamız olan büyük bir kütle vardır ki onların harsını, maneviyatını ve millî duygularının zayıflamaması için lâzım gelen tedbiri almak bizim vazifemizdir. Müslümanlık hasebile orada bulunan Türklerin daha çabuk bulunduğu memleket icabatına girişmesi, temessül etmesi mümkün olduğu için meselâ: başka bir memlekette olan bir Türkün duygularını muhafaza için ittihazı lüzum görmediğim fevkalâde tedabiri İranda ittihazı lüzum görürüm. Çünkü orada kaynaşmak kolaydır. Bundan dolayı bize çok mühim ve büyük bir vazife terettüp etmektedir. Bu vücubu İran Hükümeti daha çok zaman evvel takdir ederek İstanbulda yani tebaamızın

mütেকâsif bulunduğu memlekette kendi çocuklarının harsına yardım etmek ve millî duygularını muhafaza etmek için bir mektep açmışlardır. (Delbistanı İranıyan sesleri). Mütেকabil hisle bizim de orada tebaamızın mütেকâsif bulunduğu memlekette millî duygularımızı muhafaza etmek ve oradaki - ırkdaşımız diyemiyeceğim - doğrudan doğruya siyasî kardeşlerimizin orada bazı temayülâta tâbi olmamalarını temin etmek için bizim de orada bir mektep açmaklığımız ıktıza eder zannederim.

Kezalik İranlıların İstanbulda bir hastanesi vardır. İranlı, o hastanede yattığı zaman, kendisini kendi memleketinin havasını teneffüs ediyor zannile inşirah bulmaktadır. İktıza etmez mi ki bizim de bilmukabele, bu noktada mevcut salâhiyetimiz dolayısıyla, İranda tebaamızın mütেকâsif bulunduğu bir yerde bir hastane açarak onların elemelerini tahfif edici ufak bir tedbir ittihaz etmiş olalım. Zannediyorum ki hepimizin, birer birer kabul edeceği bir vecibe karşısında bulunuyoruz ve gene zannediyorum ki benden fazla, bu iki noktanın, hastane ve mektep meselesinin taallük ettiği vekâletler bunu nazarı dikkate alarak icabını pek yakın zamanda icra edeceklerdir. Eğer bunda da bütçe vaziyetinin nazarı dikkate alınması hususu ileri sürülürse derim ki, Tibrizde açılacak bir Türk mektebinin, orada açılacak bir Türk hastanesinin vücubu her halde İstanbulda, İzmirde, Ankarada açılacak bir hastane ve mektepten daha ehemmiyetlidir. Binaenaleyh, ıktıza ederse buradan, ana vatandan bazı masraflar kısarak bunu İranda bir mektep ve hastane açmağa tahsis etmek doğru olur.

Bu mütaleadan sonra, iki memleket arasında mütেকabilen husule gelen münasebeti ben de teyit ederken Hariciye vekili Beyefendiden, bu kardeşliğin ebediyen devam ettirilmesini temenni ederim (Alkışlar).

Hariciye vekili Tefvik Rüştü B. (İzmir) — Arkadaşlarım, Sırrı Beyefendi arkadaşımız müsaade ederlerse kendilerine, görüşlerimiz arasında büyük tefavüt olduğunu söylemekten sarfı nazar edemiyeceğim.

Evvelâ, fırkasız programındaki bir maddeye işaret buyurdular ve bu, Hükümetin programıdır, milletin programı değildir, dediler. Biz o kanaatteyiz ki, Cumhuriyet halk fırkasına istinat eden Hükümetiniz o kanaattedir ki, milletin arzusu dahilinde program yaptık, onun haricinde zaten programımız yoktur (Çok doğru sesleri, alkışlar). Bu noktayı tenvir etmekten ve ona açıkça işaret etmekten vaz geçemedim.

Akalliyetler meselesine gelince: o hususta da Türkiye'nin noktayı nazarı, Cemiyeti Akvamda vakit, vakit ileri sürülen noktayı nazarlara her vakit uymamaktadır. Biz akalliyetler meselesi üzerinde bu gün bu bahsi konuşmadığımız için uzun uzadıya tevakkuf etmiyeceğim. Yalnız şuna işaretle geçeceğim ki, bir çok devletlerle akalliyetlerin saadetini, devletlerin iyi münasebatında aradık ve bulduk. İşte komşumuz Yunanistan, Bulgaristan ile müt-

kabil akalliyetlerimizi, onlarla iyi anlaşmakta, karşılıklı dostlukta aradık ve bulduk. Fakat akalliyetler davasının siyasete alet edilmesini daima beğenmedik. Türkiye buna asla alet olmamıştır ve olmayacaktır. Biz bu hususu pek acı tecrübelerle öğrendik ve biliriz. Binaenaleyh bizim için akalliyet meselesi bir insanlık meselesidir, bir medeniyet meselesidir (*Bravo sesleri, alkışlar*). Bunun haricinde bizim Türkiyenin, Mustafa Kemal Türkiyesinin haricî politikasında kendine mahsus diyeceğim, bariz alâmetlerinden biri de dahilî ve haricî politikasının aynı oluşudur. Dahilde de milliyetçi, haricte de milliyetçi. Binaenaleyh dost olduğumuz memleketlerin millî inkişafını da candan ve gönülden isteriz. Herkes için; kendimiz için düşündüğümüz gibi düşünürüz. Adeta diyebilirim ki geniş bir milliyetçilik mefhumunun Mustafa Kemal Türkiyesi, en bariz bir misali ve en muvaffak yeri, onun adeta alemdarıdır. Binaenaleyh hep bu noktâ nazardan komşularımızla diğer devletlerle olan münasebatımızı idame ettirmeyiz. Yani demek istiyoruz ki, iki türlü siyasetimiz yoktur; Türkiyenin iki türlü sözü yoktur. Dahilde de aynı, haricte de aynı... Hep bir ölçü, bir mizan. Dahilde ve haricteki prensiplere karşı sadakatimiz her yerde açıkça ifade edilmektedir.

Hudut haricindeki vatandaşlarımızın harsının korunması, vatana merbutiyetinin idamesi, sıhhatlerinin muhafaza ve himayesi vazifemizdir. Bu da her yerde aynı. Fakat bu hususta Sırrı Bey arkadaşımızın anlattığı gibi vatandaşlarımızın korunması dahilinde başka, haricte başka düşünce ile değildir, o şekilde olmayacaktır. Ancak ana vatan da nasılsa onlar da aynı şekle ve aynı hakka tâbi olacaktırlar, onların da hakkını imkânımız dahilinde aynı şekilde göstereceğiz.

Türkiyede türk vatandaşlarımızın bariz imtiyazlarından biri de hepsinin nerede bulunursa bulunsun Millet ve Hükümet nazârında müsavi alâka uyandırmasıdır. Bu itibarla şimdiden arkadaşımı bu noktada tatmin edeyim ki Tahranda doktorumuz vardır ve tebaamızla alâkadardır. Yalnız onların adedi inşaallah daha çok vesaiti istilzam edecek dereceyi bulur ve o husustaki Büyük Millet Meclisinin arzularını isaf etmekte Hükümetimiz hiç bir fedakârlıktan çekinmez ve çekinmeyecektir. Fakat bu günkü adetleri acele büyük müesseseler yapmağı istilzam edecek mahiyete gelmiştir. çok temenni ederim ki iki memleket arasındaki dostluk ve komşuluk münasebatı sayesinde bizdeki vücutlarından memnun olduğumuz İran vatandaşları adedinde bizim de orada ona yakın vatandaşlarımız olsun da biz de onların yaptıkları aynı işleri orada yapalım. Bir de arkadaşlarımdan rica şudur ki: müzakeratın safahatı cereyanından bir defa daha meselenin ehemmiyetinin anlaşılacağına şüphe etmiyorum. Bunu zaten biliyordunuz, onun için bu meselenin müstaceliyetle müzakeresini ve intacını rica ediyorum.

Reis — Vekil Beyefendi lâyiha kanuniyenin müstaceliyetle müzakeresini teklif ediyorlar. Teklifi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir. Yani kanun bir defa müzakere edilecektir.

Heyeti umumiyesi hakkında başka söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Türkiye - İran hudut hattının tayini hakkında Tahranda 23 kânunusani 1932 tarihinde imzalanan itilâfnamenin tasdikına dair kanun

MADDE 1 — Türkiye - İran hudut hattının tayini hakkında Tahranda 23 kânunusani 1932 tarihinde imzalanan itilâfname ile cüzü mütemmimîni teşkil eden mektup kabul ve tasdik edilmiştir.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muhteberdir.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Millî Müdafaa, Dahiliye ve Haricîye vekilleri memurdur.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

O halde kanunun heyeti umumiyesini tayini esamile reyinize arz ediyorum.

6 — *Askerî memurlar hakkındaki kanunun bazı maddelerinin tadiline dair 1/287 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları [1]*

Reis — Bu kanunun birinci maddesi geçen inikatta encümene gönderilmişti. Şimdi gelmiştir okuyoruz.

1455 numaralı kanunun bazı maddeleriyle bu kanunun ikinci maddesini tadil eden 1637 numaralı kanunun birinci maddesini muaddil kanun

MADDE 1 — 1455 numaralı askerî memurlar kanununun ikinci maddesini tadil eden 1637 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir:

(Askerî memurlar, askerî mühendisler, askerî adli hâkimler, askerî fen memurları, hesap memurları, muamele memurları, rasat memurları, muallimler, haritaçılar, imamlar, makinistler, sanatkârlar ve muzika muallimleri) kısımlarından teşekkül eder.

Reis — Mütalea var mı? Encümenin teklifini reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kabul edilmeyen diğer bir madde vardır.

[1] *Evveliyatı 64 üncü inikat zaptındadır.*

MADDE 5 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

O halde ikinci kıraatine geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 — *Rüsumat muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi kanununun 8 inci ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bir madde ilâvesine dair 1/353 numaralı kanun lâyhâsı ve Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları [1]*

Reis — Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gümrük muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı kanunun 8 ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve bir madde ilâvesine dair kanun

MADDE 1 — 1321 numaralı kanunun 8 inci maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir:

Muhafaza ve mıntaka memurlarının icabında rızalarına bakılmaksızın tahvillerine ve teftiş esnasında bizzat müşahede edeceği veya âmirin ve müfettişlerin raporlarından anlıyacağı yolsuz hareketlerinden dolayı inzibat komisyonuna havaleye mahal görmeksizin bu memurları ihraç ve tenzili sınıf hariç kalmak üzere inzibatî cezalarla resen cezalandırmağa Gümrük muhafaza umum kumandanı salâhiyettardır.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — 1321 numaralı kanunun 9 uncu maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir:

Gümrük muhafaza umum kumandanlığında muhafaza müdürleri için Erkânı harp reisinin riyaseti altında adli hâkim ve zat işleri müdüründen mürekkep bir inzibat komisyonu bulunur.

Taşra muhafaza ve mıntaka memurları için muhafaza müdürlüklerinde muhafaza müdürünün ve bulunmayan yerlerde Gümrük başmüdür veya müdürünün riyaseti altında bu müdürlüklerin başkâtip veya mümeyyiz veya kâtiplerinden mürekkep üç kişilik bir inzibat komisyonu bulunur.

Inzibat komisyonlarının kararları merkez inzibat komisyonunda itirazen tetkik edilir.

Muhafaza müdürleri ve muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibat komisyonları tarafından verilen cezalardan ihraç cezaları hariç olmak üzere diğer cezalar Muhafaza umum kumandanı tarafından tabrik ve sicillerine kaydolunur.

Reis — Madde hakkında mütalea var mı? (*Hayır sesleri*). O halde maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...

[1] 204 numaralı matbuâ zaptın sonuna merbuttur.

miyenler... Kabul olunmuştur.

MADDE 3 — 1920 numaralı kanun hükümleri muhafaza müdürleri ve mıntaka ve muhafaza memurları hakkında da caidir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul olunmuştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun ikinci müzakeresine geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rey vermeyenler reylerini istimal buyursunlar. Âra toplanması hitam bulmuştur.

8 — *Türkiye Cümhuriyetile İctimaî Şûralar Cümhuriyeti ittihadı arasında aktolunan protokolün tasdikı hakkında 1/198 numaralı kanun lâyhâsı ve Millî Müdafaa ve Hariciye encümenleri mazbataları [1]*

Reis — Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? (*Hayır sesleri*).

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Cümhuriyetile İctimaî Şûralar Cümhuriyeti ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imza olunan dostluk ve bitaraflık muahedesi ile buna müzeyyel üç protokolün ve Ankarada imza olunan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolü ile 7 mart 1931 tarihli bahri protokolün temdidi zmnında Ankarada 30 teşrinievvel 1931 tarihinde imzalanan protokolün tasdikı hakkında kanun

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyetile İctimaî Şûralar Cümhuriyeti ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imza olunan dostluk ve bitaraflık muahedesi ile buna müzeyyel üç protokolün ve Ankarada imza olunan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolü ile 7 mart 1931 tarihli bahri protokolün temdidi zmnında Ankarada 30 teşrinievvel 1931 tarihinde imzalanan protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 205 numaralı matbuâ zaptın sonuna merbuttur.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Hariciye ve Millî Müdafaa vekilleri memurdur.

Beis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun ikinci müzakeresine geçilmesini reye arz ediyorum.

Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tayini esami ile reyinize arz edilen kanunlara verilen âranın netayicini arz ediyorum:

Türkiye Cümhuriyetile İran Hükûmeti arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkındaki itilâfnamenin tasdikına dair kanuna (195) zat kabul etmek suretile rey vermiştir. Muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (195) reyle kabul edilmiştir.

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Hükûmeti arasında aktedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem

muahedesinin tasdikına dair kanuna (167) zat kabul etmek suretile rey vermiştir. Muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (167) reyle kabul edilmiştir.

Askerî fabrikalar umum müdürlüğüne müte-davil sermaye verilmesine dair kanuna (183) zat kabul etmek suretile rey vermiştir. Muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (183) reyle kabul edilmiştir.

Türkiye Cümhuriyetile İsveç Hükûmeti arasında aktedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedenamesinin tasdikı hakkındaki kanuna (144) zat rey vermiştir. Ekseriyyet olmadığı için o kanun yeniden reye arz edilecektir.

Pazartesi günü saat 14 te içtima etmek üzere celse tatil edilmiştir.

Kapanma saati : 16,15

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Hükûmeti arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkındaki itilâfnamenin tasdikına dair kanuna verilen reylerin neticesi

[Kanun kabul edilmiştir]

Aza adedi : 317
Reye iştirak edenler : 195
Kabul edenler : 195
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 121
Mühaller : 1

[Kabul edenler]

Adana
Ali Münif B.
Ömer Resul B.
Zamir B.
Afyon Karahisar
Ali B.
İzzet Ulvi B.
Mollaoğlu Cemal B.
Ruşen Eşref B.
Aksaray
Ahmet Süreyya B.
Besim Atalay B.
Rıza Nisari B.
Yaşar B.
Amasya
Esat B.

Ismail Hakkı B.
Nafiz B.
Ankara
Halit Ferit B.
Muslihittin Abdullah B.
Rifat B.
Antalya
Dr. Nazifi Şerif B.
Haydar B.
Numan B.
Aydın
Fuat Şahin B.
Balıkesir
Ali Şuuri B.
Enver B.
İbrahim Yürük B.

Memet Cavit B.
Muzaffer B.
Pertev Etçi B.
Vasfi Memet B.
Bayazıt
Bayraktaroğlu Halit B.
İhsan B.
Bilecik
Hayrettin B.
Salih B.
Bolu
Ismail Hakkı B.
Şükrü B.
Burdur
Mustafa Şeref B.

Bursa
Bakteriyolok Refik B.
Dr. Galip B.
Dr. Rasim Ferit B.
Emin Fikri B.
Mustafa Fehmi B.
Refet B.
Rüştü B.
Cebelibereket
Hasan Basri B.
İbrahim B.
Çanakkale
Osman Niyazi B.
Şükrü B.
Çankırı
Mustafa Abdülhalik B.

Rifat B.
Talât B.
Ziya B.
Çorum
Bekir Karamemet B.
Dr. Mustafa B.
Münir B.
Nabi Rıza B.
Denizli
Dr. Kâzım B.
Haydar Rüştü B.
Necip Ali B.
Yusuf B.
Diyarbakır
Kâzım Pş.
Zülfü B.
Elâziz
Fazıl Ahmet B.
Hasan Tahsin B.
Hüseyin B.
Erzincan
Abdülhak B.
Aziz Samih B.
Saffet B.
Erzurum
Asım B.
Dr. Ahmet Fikri B.
Dr. Hakkı Şinasi Pş.
Nafiz B.
Eskişehir
Alioğlu Ahmet B.
Cafer B.
Emin B.
Gazi Antep
Reşit B.
Şahin B.
Giresun
İhsan Pş.
Kâzım B.
Şevket B.
Gümüşane
Edip Servet B.
Hasan Fehmi B.
Şevket B.
Hakâri
İbrahim B.
İçel
Emin B.

Hakkı B.
İstanbul
Ali Rana B.
Hamdi Mustafa B.
Hasan Vasfi B.
Hayrullah B.
Mitat B.
Sadettin Rıza B.
Salah Cimcoz B.
Yaşar B.
Ziyaettin B.
İzmir
Halil B.
Kitapçı Hüsnü B.
Mustafa Rahmi B.
İsparta
İbrahim B.
Kemal Turan B.
Mükerrem B.
Kars
Baha Tali B.
Faik B.
Memet Nazif B.
Muhittin Pş.
Ömer Kâmil B.
Kastamonu
Dr. Suat B.
Halil B.
Refik B.
Tahsin B.
Velet B.
Kayseri
Ahmet Tevfik B.
Sait Azmi B.
Kırklareli
Dr. Fuat B.
Memet Nahit B.
Kırşehir
Lûtfi Müfit B.
Serdar Ahmet B.
Kocaeli
İbrahim Süreyya B.
Kemalettin B.
Ragıp B.
Sırrı B.
Konya
Ahmet Hamdi B.
Haydar B.

Kâzım Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Mustafa Lûtfi B.
Naim Hazim B.
Sırrı B.
Tevfik Fikret B.
Kütahya
Hakkı B.
İbrahim B.
Memet B.
Ömer Davut B.
Rasim B.
Recep B.
Malatya
Abdülmuttalip B.
Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Talât Haşim B.
Manisa
Dr. Saim B.
Osman B.
Tahir B.
Maraş
Abdülkadir B.
Nuri B.
Mardin
Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
Mersin
Süleyman Fikri B.
Muğla
Dr. Hüseyin Avni B.
Muş
Hasan Reşit B.
Kılıçoğlu Hakkı B.
Naki B.
Niğde
Ahmet Vefik B.
Faik B.
Galip B.
Ordu
Ahmet İhsan B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.
Şevket B.

Rize
Ali B.
Atrf B.
Esat B.
Fuat B.
Samsun
Dr. Asım B.
Emin B.
Etem B.
Zühtü B.
Süirt
Halil Hulki B.
Sinop
Hulûsi B.
İbrahim Alâettin B.
Sivas
İsmail Memet B.
Rahmi B.
Rasim B.
Şemsettin B.
Ziyaettin B.
Ş. Karahisar
Vasfi Raşit B.
Tekirdağ
Celâl Nuri B.
Mahmut Rasim B.
Tokat
Hüsnü B.
Süreyya Tevfik B.
Trabzon
Daniş B.
Hakkı Sofu B.
Halil Nihat B.
Raif B.
Urfa
Mahmut B.
Van
Hakkı B.
Münip B.
Yozgat
Ahmet Avni B.
Ahmet Cevdet B.
Süleyman Sırrı B.
Zonguldak
Esat B.
Halil B.
Hasan B.
Ragıp B.
Rifat B.

[Reye iştirak etmeyenler]

<i>Adana</i>	<i>Çanakkale</i>	Mahmut Esat B.	Hamdi B.
Hilmi B. (V.)	Samih Rifat B.	Memet Sadettin B.	<i>Muğla</i>
<i>Afyon Karahisar</i>	Ziya Gevher B.	Osmanzade Hamdi B.	Nuri B.
Haydar B.	<i>Çorum</i>	Saracoğlu Şükrü B.	Şükrü Kaya B. (V.)
İzzet B.	İsmail Kemal B.	<i>Isparta</i>	Yunus Nadi B.
<i>Ankara</i>	İsmet B.	Hüseyin Hüsnü B.	<i>Niğde</i>
Ali B.	<i>Denizli</i>	<i>Kastamonu</i>	Halit B.
Eşref B.	Emin Aslan B.	Ali Rıza B.	<i>Rize</i>
Gazi Mustafa Kemal Pş.	Mazhar Müfit B.	Hasan Felmi B.	Akif B.
(Rs. C.)	<i>Diyarbakir</i>	<i>Kayseri</i>	Hasan Cavit B.
Hasan Yakup B.	Zekâi B. (V.)	Ahmet Hilmi B.	<i>Samsun</i>
Şakir B.	Zeki Mesut B.	Coşkun Osman B.	Aziz Hızır B.
Yahya Galip B.	<i>Edirne</i>	Reşit B.	Memet Haeryunus B.
<i>Antalya</i>	Faik B.	<i>Kırklareli</i>	<i>Sürt</i>
Dr. Cemal B.	Hasan Hayri B.	Şevket B.	Mahmut B.
Rasih B.	Şakir B.	<i>Kırşehir</i>	<i>Sinop</i>
<i>Artvin</i>	Şeref B.	Hazim B.	Recep Zühtü B.
Asım B.	<i>Elâziz</i>	<i>Kocaeli</i>	Yusuf Kemal B. (V.)
Memet Ali B.	Ahmet Saffet B.	Ali B.	<i>Sivas</i>
<i>Aydın</i>	Memduh Şevket B.	Reşit Saffet B.	Necmettin Sadık B.
Adnan B.	<i>Erzurum</i>	Salâhattin B.	Remzi B.
Dr. Reşit Galip B.	Aziz B.	<i>Konya</i>	<i>Şebiri Karahisar</i>
Dr. Mazhar B.	Nafi Atuf B.	Kâzım B.	İsmail B.
Tahsin B.	Necip Asım B.	Refik B.	Sadri Maksudi B.
<i>Balıkesir</i>	<i>Eskişehir</i>	<i>Kütahya</i>	<i>Tekirdağ</i>
Hacim Muhittin B.	Yusuf Ziya B.	Muhlis B. (V.)	Cemil B.
İsmail Hakkı B.	<i>Gazi Antep</i>	<i>Malatya</i>	Faik B.
Kâzım Pş. (Rs.)	Kılıç Ali B.	İsmet Pş. (Bş. V.)	<i>Tokat</i>
<i>Bayazıt</i>	Nuri B.	Vasıf B.	Bekir Lûtfi B.
Übeydullah B.	<i>Giresun</i>	<i>Manisa</i>	Mustafa Vasfi B.
<i>Bilecik</i>	Hakkı Tarık B.	Kâni B.	Nazım B.
İbrahim B.	Münir B.	Memet Sabri B.	<i>Trabzon</i>
<i>Bolu</i>	<i>İstanbul</i>	Mustafa Fevzi B.	Hasan B. (Rs. V.)
Cevat Abbas B.	Abdülhak Hâmit B.	Refik Şevket B.	Nebizade Hamdi B.
Dr. Emin Cemal B.	Akçuraoğlu Yusuf B.	Turgut B.	Süleyman Sırrı B.
Falih Rifkî B.	Ahmet Hamdi B.	Yakup Kadri B.	<i>Urfa</i>
Hasan Cemil B.	Ahmet Rasim B.	<i>Maraş</i>	Ali Saip B.
<i>Burdur</i>	Alâettin Cemil B.	Memet B.	Memet Emin B.
Halit B.	Dr. Refik B. (V.)	Mitat B.	<i>Yozgat</i>
<i>Bursa</i>	Halil Etem B.	<i>Mardin</i>	Avni Doğan B.
Asaf B.	<i>İzmir</i>	İrfan Ferit B. (I. Â.)	Hamdi B.
Esat B. (V.)	Dr. Tevfik Rüştü B. (V.)	<i>Mersin</i>	<i>Zonguldak</i>
<i>Cebelibereket</i>	Kâmil B.	Ferit Celâl B.	Celâl Sahir B.
Naci Pş.	Mahmut Celâl B.		

Türkiye Cumhuriyeti ile İran Hükümeti arasında akdedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesinin tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

[Kanun kabul edilmiştir]

Aza adedi : 317
 Reye iştirak edenler : 167
 Kabul edenler : 167
 Reddedenler : 2
 Müstenkifler : 0
 Reye iştirak etmeyenler : 149
 Münhaller : 1

[Kabul edenler]

<i>Adana</i>	Ihsan B.	Hasan Tahsin B.	Ziyaettin B.
Ali Münif B.	<i>Bolu</i>	Memduh Şevket B.	<i>İzmir</i>
Ömer Resul B.	Dr. Emin Cemal B.	<i>Erzincan</i>	Halil B.
Zamir B.	<i>Bursa</i>	Abdülhak B.	Osmanzade Hamdi B.
<i>Afyon Karahisar</i>	Bakteriyolok Refik B.	Aziz Samih B.	<i>Isparta</i>
Ali B.	Dr. Galip B.	Saffet B.	İbrahim B.
İzzet Ulvi B.	Dr. Rasim Ferit B.	<i>Erzurum</i>	Kemal Turan B.
<i>Aksaray</i>	Mustafa Fehmi B.	Asım B.	Mükerrem B.
Besim Atalay B.	Rüştü B.	Dr. Ahmet Fikri B.	<i>Kars</i>
Rıza Nisari B.	<i>Cebelibereket</i>	Dr. Hakkı Şinasi Pş.	Baha Tali B.
Yaşar B.	İbrahim B.	Nafiz B.	Faik B.
<i>Amasya</i>	<i>Çanakkale</i>	<i>Eskişehir</i>	Muhittin Pş.
Esat B.	Şükrü B.	Alioğlu Ahmet B.	Ömer Kâmil B.
İsmail Hakkı B.	<i>Çankırı</i>	Cafer B.	<i>Kastamonu</i>
Nafiz B.	Mustafa Abdülhalik B.	Emin B.	Dr. Suat B.
<i>Ankara</i>	Rifat B.	<i>Gazi Antep</i>	Halil B.
Eşref B.	Ziya B.	Reşit B.	Refik B.
Halit Ferit B.	<i>Çorum</i>	<i>Giresun</i>	Tahsin B.
Muslihittin Abdullah B.	Bekir karamemet B.	Kâzım B.	<i>Kayseri</i>
Rifat B.	Dr. Mustafa B.	Şevket B.	Ahmet Tevfik B.
<i>Antalya</i>	Münir B.	<i>Gümüşane</i>	Coşgun Osman B.
Dr. Nazifi Şerif B.	Nabi Rıza B.	Edip Servet B.	Sait Azmi B.
Haydar B.	<i>Denizli</i>	Hasan Fehmi B.	<i>Kırklareli</i>
Numan B.	Dr. Kâzım B.	Şevket B.	Dr. Fuat B.
<i>Artvin</i>	Haydar Rüştü B.	<i>İçel</i>	Memet Nahit B.
Memet Ali B.	Yusuf B.	Emin B.	<i>Kırşehir</i>
<i>Balıkesir</i>	<i>Diyarbakır</i>	Hakkı B.	Serdar Ahmet B.
Ali Şuuri B.	Kâzım Pş.	<i>İstanbul</i>	<i>Kocaeli</i>
Enver B.	<i>Edirne</i>	Ali Rana B.	Kemalettin B.
İbrahim Yürük B.	Faik B.	Hamdi Mustafa B.	Ragıp B.
Muzaffer B.	Şakir B.	Hasan Vasfi B.	Salâhattin B.
Pertev Etçi B.	Şeref B.	Hayrullah B.	Sırrı B.
Vasfi Memet B.	<i>Elâziz</i>	Mitat B.	<i>Konya</i>
<i>Bayazıt</i>	Ahmet Saffet B.	Sadettin Rıza B.	Ahmet Hamdi B.
Bayraktaroğlu Halit B.	Fazıl Ahmet B.	Yaşar B.	Haydar B.

Kâzım B.
Kâzım Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Mustafa Lûtfi B,
Sırrı B.
Kütahya
Hakkı B.
Memet B.
Muhlis B.
Ömer Davut B.
Rasim B.
Recep B.
Malatya
Abdülmuttalip B.
Dr. Hilmi B.
Talât Haşım B.
Manisa
Dr. Saim B.
Osman B.
Maraş
Abdülkadir B.

Mardin
Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
Mersin
Süleyman Fikri B.
Muğla
Dr. Hüseyin Avni B.,
Muş
Kılıçoğlu Hakkı B.
Naki B.
Niğde
Ahmet Vefik B.
Faik B.
Ordu
Ahmet İhsan B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.
Şevket B.,
Rize
Akif B.

Ali B.
Esat B.
Fuat B.
Samsun
Dr. Asım B.
Etem B.
Zühtü B.
Süirt
Halil Hulki B.
Sinop
Hulûsi B.
İbrahim Alâettin B.
Sivas
İsmail Memet B.,
Rahmi B.
Şemsettin B.
Ziyaettin B.
Ş. Karahisar
Vasfi Raşit B.
Tekirdağ
Celâl Nuri B.
Mahmut Rasim B.

Tokat
Süreyya Tevfik B.
Trabzon
Danış B.
Hakkı Sofu B.
Halil Nihat B.,
Raif B.
Urfa
Refet B.
Memet Emin B.
Van
Hakkı B.
Münip B.
Yozgat
Ahmet Avni B.
Ahmet Cevdet B.
Süleyman Sırrı B.
Zonguldak
Celâl Sahir B.
Esat B.
Halil B.
Hasan B.

[Reye iştirak etmeyenler]

Adana
Hilmi B. (V.)
Afyon Karahisar
Haydar B.
İzzet B.
Mollaoğlu Cemal B.
Ruşen Eşref B.
Aksaray
Ahmet Süreyya B.
Ankara
Ali B.
Gazi Mustafa Kemal Pş.
(R. C.)
Hasan Yakup B.,
Şakir B.
Yahya Galip B.
Antalya
Dr. Cemal B.
Rasih B.
Artvin
Asım B.
Aydın
Adnan B.
Dr. Reşit Galip B.
Dr. Mazhar B.

Fuat Şahin B.
Tahsin B.
Balıkesir
Hacim Muhittin B.
İsmail Hakkı B.
Kâzım Pş. (R.)
Memet Cavit B.,
Bayazıt
Übeydullah B.
Bilecik
Hayrettin B.
İbrahim B.
Salih B.
Bolu
Cevat Abbas B.
Falih Rifkı B.
Hasan Cemil B.
İsmail Hakkı B.
Şükrü B.
Burdur
Halit B.
Mustafa Şeref B. (V.)
Bursa
Asaf B.
Emin Fikri B.

Esat B. (V.)
Refet B. (Rs. V.)
Cebelibereket
Hasan Basri B.
Naci Pş.
Çanakkale
Osman Niyazi B.
Samih Rifat B.
Ziya Gevher B.
Çankırı
Talât B.
Çorum
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Denizli
Emin Aslan B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B. (İ. Â.)
Diyarbakir
Zekâi B. (V.)
Zeki Mesut B.
Zülfü B.
Edirne
Hasan Hayri B.

Elâziz
Hüseyin B.
Erzurum
Aziz B.
Nafi Atuf B.
Necip Asım B.
Eskişehir
Yusuf Ziya B.
Gazi Antep
Ahmet Remzi B.
Kılıç Ali B.
Şahin B.
Nuri B.
Giresun
Hakkı Tarık B.
İhsan Pş.
Münir B.,
Hakâri
İbrahim B.
İstanbul
Abdülhak Hâmit B.
Akçuraoğlu Yusuf B.
Ahmet Hamdi B.
Ahmet Rasim B.
Alâettin Cemil B.

Dr. Refik B. (V.)	Lâtfi Müfit B.	<i>Mardin</i>	Rasim B.
Halil Etem B.	<i>Kocaeli</i>	İrfan Ferit B. (İ. Â.)	Remzi B.
Salah Cimcoz B.	Ali B.	<i>Mersin</i>	<i>Şebîn Karahisar</i>
<i>İzmir</i>	İbrahim Süreyya B.	Ferit Celâl B.	İsmail B.
Dr. Tevfik Rüştü B. (V.)	Reşit Saffet B.	Hamdi B.	Sadri Maksudi B.
Kâmil B.	<i>Konya</i>	<i>Muğla</i>	<i>Tekirdağ</i>
Kitapçı Hüsnü B.	Naim Hazim B.	Nuri B.	Cemil B.
Mahmut Celâl B.	Refik B.	Şükrü Kaya B. (V.)	Faik B.
Mahmut Esat B.	Tevfik Fikret B.	Yunus Nadi B.	<i>Tokat</i>
Memet Sadettin B.	<i>Kütahya</i>	<i>Muş</i>	Bekir Lûtfi B.
Mustafa Rahmi B.	İbrahim B.	Hasan Reşit B.	Hüsnü B.
Saracoğlu Şükrü B.	<i>Malatya</i>	<i>Niğde</i>	Mustafa Vasfi B.
<i>Isparta</i>	İsmet Pş. (Bş. V.)	Galip B.	Nazım B.
Hüseyin Hüsnü B.	Mahmut Nedim B.	Halit B.	<i>Trabzon</i>
<i>Kars</i>	Vasıf B.	<i>Rize</i>	Hasan B. (Rs. V.)
Memet Nazif B.	<i>Manisa</i>	Atıf B.	Nebizade Hamdi B.
<i>Kastamonu</i>	Kâni B.	Hasan Cavit B.	Süleyman Sırrı B.
Ali Rıza B.	Memet Sabri B.	<i>Samsun</i>	<i>Urfa</i>
Hasan Fehmi B.	Mustafa Fevzi B.	Aziz Hızır B.	Ali Saip B.
Velet B.	Refik Şevket B.	Emin B.	Mahmut B.
<i>Kayseri</i>	Tahir B.	Memet Hacıyunus B.	<i>Yozgat</i>
Ahmet Hilmi B.	Turgut B.	<i>Sivri</i>	Avni Doğan B.
Reşit B.	Yakup Kadri B.	Mahmut B.	Hamdi B.
<i>Kırklareli</i>	<i>Maraş</i>	<i>Sinop</i>	<i>Zonguldak</i>
Şevket B.	Memet B.	Recep Zühtü B.	Ragıp B.
<i>Kırşehir</i>	Mitat B.	Yusuf Kemal B. (V.)	Rifat B.
Hazim B.	Nuri B.	<i>Sivas</i>	
		Necmettin Sadık B.	

Askerî fabrikalar umum müdürlüğü 1932 senesi bütçesine tahsisat konulması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

Aza adedi	: 317
Reye iştirak edenler	: 183
Kabul edenler	: 183
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 133
Münhaller	: 1

[Kanun kabul edilmiştir.]

[Kabul edenler]

<i>Adana</i>	<i>Afyon Karahisar</i>	Rıza Nisari B.	Nafiz B.
Ali Münif B.	Ali B.	Yaşar B.	<i>Ankara</i>
Ömer Resul B.	İzzet Ulvi B.	<i>Amasya</i>	Eşref B.
Zamir B.	<i>Aksaray</i>	Esat B.	Halit Ferit B.
	Besim Atalay B.	İsmail Hakkı B.	Muslihittin Abdullah B.

Rifat B.	Zülfü B.	Mahmut Esat B.	Talât Haşım B.
<i>Antalya</i>	<i>Edirne</i>	Osmanzade Hamdi B.	<i>Manisa</i>
Dr. Nazifi Şerif B.	Şakir B.	<i>Isparta</i>	Dr. Saim B.
Haydar B.	Şeref B.	İbrahim B.	Osman B.
Numan B.	<i>Elâziz</i>	Kemal Turan B.	Refik Şevket B.
<i>Artvin</i>	Ahmet Saffet B.	Mükerrem B.	Tahir B.
Memet Ali B.	Fazıl Ahmet B.	<i>Kars</i>	<i>Maraş</i>
<i>Aydın</i>	Hasan Tahsin B.	Baha Tali B.	Abdülkadir B.
Fuat Şahin B.	Memduh Şevket B.	Faik B.	Nuri B.
<i>Balıkesir</i>	<i>Erzincan</i>	Memet Nazif B.	<i>Mardin</i>
Ali Şuuri B.	Abdülhak B.	Muhittin Pş.	Abdürrezzak B.
Enver B.	Aziz Samih B.	Ömer Kâmil B.	Ali Rıza B.
İbrahim Yürük B.	Saffet B.	<i>Kastamonu</i>	<i>Mersin</i>
Memet Cavit B.	<i>Erzurum</i>	Dr. Suat B.	Süleyman Fikri B.
Muzaffer B.	Asım B.	Halil B.	<i>Muğla</i>
Pertev Etçi B.	Aziz B.	Refik B.	Dr. Hüseyin Avni B.
Vasfi Memet B.	Dr. Ahmet Fikri B.	Tahsin B.	<i>Muş</i>
<i>Bayazıt</i>	Dr. Hakkı Şinasi Pş.	<i>Kayseri</i>	Kılınçoğlu Hakkı B.
Bayraktaroğlu Halit B.	Nafiz B.	Ahmet Tevfik B.	Naki B.
İhsan B.	<i>Eskişehir</i>	Coşkun Osman B.	<i>Niğde</i>
<i>Bolu</i>	Alioğlu Ahmet B.	Sait Azmi B.	Ahmet Vefik B.
Dr. Emin Cemal B.	Cafer B.	<i>Kırklareli</i>	Faik B.
<i>Bursa</i>	Emin B.	Dr. Fuat B.	<i>Ordu</i>
Bakteriyolok Refik B.	<i>Gazi Antep</i>	Memet Nahit B.	Ahmet İhsan B.
Dr. Galip B.	Reşit B.	<i>Kırşehir</i>	Hamdi B.
Dr. Rasim Ferit B.	Şahin B.	Serdar Ahmet B.	İsmail B.
Mustafa Fehmi B.	<i>Giresun</i>	<i>Kocaeli</i>	Recai B.
Rüştü B.	İhsan Pş.	İbrahim Süreyya B.	Şevket B.
<i>Cebelibereket</i>	Kâzım B.	Kemalettin B.	<i>Rize</i>
Hasan Basri B.	Şevket B.	Ragıp B.	Akif B.
İbrahim B.	<i>Gümüşane</i>	Salâhattin B.	Ali B.
<i>Çanakkale</i>	Edip Servet B.	<i>Konya</i>	Fuat B.
Osman Niyazi B.	Hasan Fehmi B.	Haydar B.	<i>Samsun</i>
Şükrü B.	Şevket B.	Kâzım B.	Dr. Asım B.
<i>Çankırı</i>	<i>İçel</i>	Kâzım Hüsnü B.	Emin B.
Mustafa Abdülhalik B.	Emin B.	Kemal Zaim B.	Zühtü B.
Rifat B.	Hakkı B.	Mustafa B.	<i>Sırt</i>
Ziya B.	<i>İstanbul</i>	Mustafa Lûtfi B.	Halil Hulki B.
<i>Çorum</i>	Ali Rana B.	Naim Hazim B.	<i>Sinop</i>
Bekir Karamemet B.	Hamdi Mustafa B.	Sırrı B.	Hulûsi B.
Dr. Mustafa B.	Hasan Vasfi B.	<i>Kütahya</i>	İbrahim Alâettin B.
Münir B.	Hayrullah B.	Hakkı B.	<i>Sivas</i>
Nabi Rıza B.	Mitat B.	Memet B.	İsmail Memet B.
<i>Denizli</i>	Sadettin Rıza B.	Ömer Davut B.	Rahmi B.
Dr. Kâzım B.	Salâh Cimcoz B.	Rasim B.	Rasim B.
Haydar Rüştü B.	Yaşar B.	Recep B.	Şemsettin B.
Yusuf B.	Ziyaettin B.	<i>Malatya</i>	Ziyaettin B.
<i>Diyarbakır</i>	<i>İzmir</i>	Abdülmuttalip B.	<i>Şebîn Karahisar</i>
Kâzım Pş.	Halil B.	Dr. Hilmi B.	Vasfi Raşit B.
Zekâi B.	Kitapçı Hüsnü B.	Mahmut Nedim B.	

Tekirdağ
Celâl Nuri B.
Mahmut Rasim B.
Trabzon
Daniş B.
Hakkı Sofu B.

Halil Nihat B.
Raif B.
Urfa
Refet B.
Memet Emin B.

Van
Hakkı B.
Münip B.
Yozgat
Ahmet Avni B.
Ahmet Cevdet B.
Süleyman Sırrı B.

Zonguldak
Celâl Sahir B.
Esat B.
Halil B.
Hasan B.
Rifat B.

[Reye iştirak etmeyenler]

Adana
Hilmi B. (V.)
Afyon Karahisar
Haydar B.
İzzet B.
Mollaoğlu Cemal B.
Ruşen Eşref B.
Aksaray
Ahmet Süreyya B.
Ankara
Ali B.
Gazi Mustafa Kemal Pş.
(Rs. C.)
Hasan Yakup B.
Şakir B.
Yahya Galip B.
Antalya
Dr. Cemal B.
Rasih B.
Artvin
Asım B.
Aydın
Adnan B.
Dr. Reşit Galip B.
Dr. Mazhar B.
Tahsin B.
Balıkesir
Hacim Muhittin B.
İsmail Hakkı B.
Kâzım Pş. (Rs.)
Bayazıt
Übeydullah B.
Bilecik
Hayrettin B.
İbrahim B.
Salih B.
Bolu
Cevat Abbas B.
Falih Rifkî B.
Hasan Cemil B.

İsmail Hakkı B.
Şükrü B.
Burdur
Halit B.
Mustafa Şeref B. (V.)
Bursa
Asaf B.
Emin Fikri B.
Esat B.
Refet B. (Rs. V.)
Cebelibereket
Naci Pş.
Çanakkale
Samih Rifat B.
Ziya Gevher B.
Çankırı
Talât B.
Çorum
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Denizli
Emin Aslan B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B. (İ. Â.)
Diyarbakır
Zeki Mesut B.
Edirne
Faik B.
Hasan Hayri B.
Elâziz
Hüseyin B.
Erzurum
Nafi Atuf B.
Necip Asım B.
Eskişehir
Yusuf Ziya B.
Gazi Antep
Kılıç Ali B.
Nuri B.

Giresun
Hakkı Tarık B.
Münir B.
Hakâri
İbrahim B.
Istanbul
Abdülhak Hâmit B.
Akçuraoğlu Yusuf B.
Ahmet Hamdi B.
Ahmet Rasim B.
Alâettin Cemil B.
Dr. Refik B. (V.)
Halil Etem B.
İzmir
Dr. Tefvik Rüştü B. (V.)
Kâmil B.
Mahmut Celâl B.
Memet Sadettin B.
Mustafa Rahmi B.
Saracoğlu Şükrü B.
Isparta
Hüseyin Hüsnü B.
Kastamonu
Ali Rıza B.
Hasan Fehmi B.
Velet B.
Kayseri
Ahmet Hilmi B.
Reşit B.
Kırklareli
Şevket B.
Kırşehir
Hazim B.
Lûtfi Müfit B.
Kocaeli
Ali B.
Reşit Saffet B.
Sırrı B.
Konya
Ahmet Hamdi B.

Refik B.
Tevfik Fikret B.
Kütahya
İbrahim B.
Muhlis B. (V.)
Malatya
İsmet Pş. (Bş. V.)
Vasif B.
Manisa
Kâni B.
Memet Sabri B.
Mustafa Fevzi B.
Turgut B.
Yakup Kadri B.
Maraş
Memet B.
Mitat B.
Mardin
İrfan Ferit B. (İ. Â.)
Mersin
Ferit Celâl B.
Hamdi B.
Muğla
Nuri B.
Şükrü Kaya B. (V.)
Yunus Nadi B.
Muş
Hasan Reşit B.
Niğda
Galip B.
Halit B.
Rize
Atıf B.
Esat B.
Hasan Cavit B.
Samsun
Aziz Hızır B.
Etem B.
Memet Hacıyunus B.

<i>Sirt</i>	<i>Şebın Karahisar</i>	Hüsnü B.	<i>Urfa</i>
Mahmut B.	İsmail B.	Mustafa Vasfi B.	Ali Saip B.
<i>Sinop</i>	Sadri Maksudi B.	Nazım B.	Mahmut B.
Recep Zühtü B.	<i>Tekirdağ</i>	Süreyya Tevfik B.	<i>Yozgat</i>
Yusuf Kemal B. (V.)	Cemil B.	<i>Trabzon</i>	Avni Doğan B.
<i>Sivas</i>	Faik B.	Hasan B. (Rs. V.)	Hamdi B.
Neomettin Sadık B.	<i>Tokat</i>	Nebizade Hamdi B.	<i>Zonguldak</i>
Remzi B.	Bekir Lûtfi B.	Süleyman Sırrı B.	Ragıp B.

Türkiye Cümhuriyetile İsveç Krallığı arasında aktedilen uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedesinin tasdiki hakkındaki kanunun reye vazı neticesi
[Nisap yoktur]

Aza adedi	: 317
Reye iştirak edenler	: 172
Kabul edenler	: 144
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 172
Münhaller	: 1

[Kabul edenler]

<i>Adana</i>	Numan B.	Ziya B.	Nafiz B.
Ali Münif B.	<i>Aydın</i>	<i>Çorum</i>	<i>Gazi Antep</i>
Ömer Resul B.	Fuat Şahin B.	Bekir Karamemet B.	Reşit B.
Zamir B.	<i>Balıkesir</i>	Dr. Mustafa B.	<i>Giresun</i>
<i>Afyon Karahisar</i>	Ali Şuuri B.	Münir B.	İhsan Pş.
Ali B.	Enver B.	Nabi Rıza B.	Kâzım B.
İzzet Ulvi B.	İbrahim Yürük B.	<i>Denizli</i>	Şevket B.
<i>Aksaray</i>	Memet Cavit B.	Dr. Kâzım B.	<i>Gümüşane</i>
Besim Atalay B.	Muzaffer B.	Haydar Rüştü B.	Hasan Fehmi B.
Rıza Nisari B.	Pertev Etçi B.	Yusuf B.	Şevket B.
Yaşar B.	Vasfi Memet B.	<i>Diyarbakir</i>	<i>İçel</i>
<i>Amasya</i>	<i>Bayazıt</i>	Kâzım Pş.	Emin B.
Esat B.	Bayraktaroğlu Halit B.	<i>Edirne</i>	Hakkı B.
İsmail Hakkı B.	<i>Bursa</i>	Faik B.	<i>Istanbul</i>
Nafiz B.	Bakteriyolok Refik B.	Şakir B.	Ali Rana B.
<i>Ankara</i>	Dr. Galip B.	Şeref B.	Hamdi Mustafa B.
Eşref B.	Dr. Rasim Ferit B.	<i>Erzincan</i>	Hayrullah B.
Halit Ferit B.	Mustafa Fehmi B.	Abdülhak B.	Salah Cimeoz B.
Muslihittin Abdullah B.	Rüştü B.	Aziz Samih B.	Yaşar B.
Rifat B.	<i>Çanakkale</i>	Saffet B.	<i>İemir</i>
Yahya Galip B.	Osman Niyazi B.	<i>Erzurum</i>	Halil B.
<i>Antalya</i>	<i>Çankırı</i>	Asım B.	Mahmut Esat B.
Dr. Nazifi Şerif B.	Mustafa Abdülhalik B.	Dr. Ahmet Fikri B.	Osmanzade Hamdi B.
Haydar B.	Rifat B.	Dr. Hakkı Şinasi Pş.	

Isparta

İbrahim B.
Kemal Turan B.
Mükerrem B.

Kars

Muhittin Pş.
Ömer Kâmil B.

Kastamonu

Dr. Suat B.

Halil B.

Refik B.

Kayseri

Ahmet Tefvik B.
Coşkun Osman B.
Sait Azmi B.

Kırklareli

Dr. Fuat B.

Memet Nahit B.

Kırşehir

Serdar Ahmet B.

Kocaeli

Kemalettin B.

Salâhattin B.

Konya

Ahmet Hamdi B.

Haydar B.

Kâzım B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Mustafa Lûtfi B.
Naim Hazım B.
Sırrı B.

Kütahya

Ömer Davut B.
Recep B.

Malatya

Abdülmuttalip B.

Talât Haşım B.

Manisa

Dr. Saim B.

Osman B.

Refik Şevket B.

Maraş

Abdülkadir B.

Mardin

Abdürrezzak B.

Mersin

Süleyman Fikri B.

Muğla

Dr. Hüseyin Avni B.

Muş

Kılınçoğlu Hakkı B.

Naki B.

Niğde

Ahmet Vefik B.

Faik B.

Ordu

Hamdi B.

İsmail B.

Recai B.

Şevket B.

Rize

Akif B.

Ali B.

Esat B.

Samsun

Dr. Asım B.

Emin B.

Etem B.

Zühtü B.

Siirt

Halil Hulki B.

Sinop

Hulûsi B.

İbrahim Alâettin B.

Sivas

İsmail Memet B.

Rahmi B.

Rasim B.

Ziyaettin B.

Tekirdağ

Celâl Nuri B.

Tokat

Süreyya Tefvik B.

Trabzon

Daniş B.

Hakkı Sofu B.

Raif B.

Urfa

Refet B.

Memet Emin B.

Van

Hakkı B.

Münip B.

Yozgat

Ahmet Avni B.

Ahmet Cevdet B.

Süleyman Sırrı B.

Zonguldak

Celâl Sahir B.

Halil B.

Hasan B.

Rifat B.

[Reye iştirak etmeyenler]

Adana

Hilmi B. (V.)

Afyon Karahisar

Haydar B.

İzzet B.

Mollaoğlu Cemal B.

Ruşen Eşref B.

Aksaray

Ahmet Süreyya B.

Ankara

Ali B.

Gazi Mustafa Kemal Pş.

(R. C.)

Hasan Yakup B.

Şakir B.

Antalya

Dr. Cemal B.

Rasih B.

Artvin

Asım B.

Memet Ali B.

Aydın

Adnan B.

Dr. Reşit Galip B.

Dr. Mazhar B.

Tahsin B.

Balıkesir

Hacim Muhittin B.

İsmail Hakkı B.

Kâzım Pş. (Rs.)

Bayazıt

İhsan B.

Übeydullah B.

Bilecik

Hayrettin B.

İbrahim B.

Salih B.

Bolu

Cevat Abbas B.

Dr. Emin Cemal B.

Falih Rifkî B.

Hasan Cemil B.

İsmail Hakkı B.

Şükrü B.

Burdur

Halit B.

Mustafa Şeref B.

Bursa

Asaf B.

Emin Fikri B.

Esat B. (V.)

Refet B. (Rs. V.)

Cebelibereket

Hasan Barvi B.

İbrahim B.

Naci Pş.

Çanakkale

Samih Rifat B.

Şükrü B.

Ziya Gevher B.

Çankırı

Falât B.

Çorum

İsmail Kemal B.

İsmet B.

Denizli

Emin Aslan B.

Mazhar Müfit B.

Necip Ali B. (İ. Â.)

Diyarbakır

Zekâi B. (V.)

Zeki Mesut B.

Zülfü B.

Edirne

Hasan Hayri B.

Elâziz

Ahmet Saffet B.

Fazıl Ahmet B.

Hasan Tahsin B.

Hüseyin B.

Memduh Şevket B.

Erzurum

Aziz B.

Nafi Atuf B.
Necip Asım B.
Eskişehir
Alioğlu Ahmet B.
Cafer B.
Emin B.
Yusuf Ziya B.
Gazi Antep
Kılıç Ali B.
Şahin B.
Nuri B.
Giresun
Hakkı Tarık B.
Münir B.
Gümüşane
Edip Servet B.
Hakâri
İbrahim B.
İstanbul
Abdülhak Hâmit B.
Akeçuraoğlu Yusuf B.
Ahmet Hamdi B.
Ahmet Rasim B.
Alâettin Cemil B.
Dr. Refik B. (V.)
Halil Etem B.
Hasan Vasıf B.
Mitat B.
Sadettin Rıza B.
Ziyaettin B.
İzmir
Dr. Tevfik Rüştü B. (V.)
Kâmil B.
Kitapçı Hüsnü B.
Mahmut Celâl B.
Memet Sadettin B.
Mustafa Rahmi B.

Saracoğlu Şükrü B.
Isparta
Hüseyin Hüsnü B.
Kars
Baha Tali B.
Faik B.
Memet Nazif B.
Kastamonu
Ali Rıza B.
Hasan Fehmi B.
Tahsin B.
Velet B.
Kayseri
Ahmet Hilmi B.
Reşit B.
Kırklareli
Şevket B.
Kırşehir
Hazim B.
Lûtfi Müfit B.
Kocaeli
Ali B.
İbrahim Süreyya B.
Ragıp B.
Reşit Saffet B.
Sırrı B.
Konya
Kâzım Hüsnü B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.
Kütahya
Hakkı B.
İbrahim B.
Memet B.
Muhlis B.
Rasim B.
Malatya
Dr. Hilmi B.

İsmet Pş. (Bş. V.)
Mahmut Nedim B.
Vasıf B.
Manisa
Kâni B.
Memet Sabri B.
Mustafa Fevzi B.
Tahir B.
Turgut B.
Yakup Kadri B.
Maras
Memet B.
Mitat B.
Nuri B.
Mardin
Ali Rıza B.
İrfan Ferit B. (İ. Â.)
Mersin
Ferit Celâl B.
Hamdi B.
Muğla
Nuri B.
Şükrü Kaya B. (V.)
Yunus Nadi B.
Muş
Hasan Reşit B.
Niğde
Galip B.
Halit B.
Ordu
Ahmet İhsan B.
Rize
Atıf B.
Fuat B.
Hasan Cavit B.
Samsun
Aziz Hızır B.

Memet Hacryunus B.
Sırt
Mahmut B.
Sinop
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B. (V.)
Sivas
Necmettin Sadık B.
Remzi B.
Şemsettin B.
Şebiri Karahisar
İsmail B.
Sadri Maksudi B.
Vasfi Raşit B.
Tekirdağ
Cemil B.
Faik B.
Mahmut Rasim B.
Tokat
Bekir Lûtfi B.
Hüsnü B.
Mustafa Vasıf B.
Nazım B.
Trabzon
Halil Nihat B.
Hasan B. (Rs. V.)
Nebizade Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.
Urfa
Ali Saip B.
Mahmut B.
Yozgat
Avni Doğan B.
Hamdi B.
Zonguldak
Esat B.
Ragıp B.

Türkiye Cümhuriyetile İran Hükûmeti arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkındaki itilâfnamenin tasdikına dair I/323 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye, Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/1051

30 - IV - 1932

B. M. M. Yüksek Reisiliğine

Türkiye - İran Devletleri arasında aktedilen hudut hattının tayini hakkında Hariciye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27 - IV - 1932 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekâlet vekili

Dr. Refik

Esbabı mucibe lâyihası

Tahranda 23 kânunusani 1932 tarihinde imzalanan Türkiye - İran arasında hudut hattının tayini-ne dair itilâfnamenin tasdiki hakkındaki kanun lâyihası Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunur.

Bu itilâfname komşu devletle aramızda yegâne muallâk mesele olarak kalan hudut işini katî şekilde halleyilmektedir. Şimdiye kadar Türkiye - İran hududunda bazı mntakalar münaziünfih olmak dolayısıyla sükûnet ve asayişin tamamen tavriri kabil olamıyordu. Bundan maada son senelerde tahaddüs eden şakavet hâdiseleri, Ağrıdağ mntakasında bazı arazinin bize verilmesi ve buna mukabil İrana arzî tavziatta bulunulması suretile hududun tashihini icap ettirmekte olduğundan bu meselenin halli İran Hükûmetine teklif edilmiştir. Talebimiz hüsnü telâkki edilerek Tahranda müzakerata başlanmış ve neticede bu gün Meclisi Âlinin huzuruna arzedilen bu itilâfnamenin aktine muvaffakiyet hâsıl olmuştur.

İtilâfname mucibince, Büyük erkânı harbiyemizce hududumuz dahilinde bulunması arzu edilen arazi bize verilmekte, buna mukabil İrana bir kısım arazi terkedilmektedir. Her veçhile menafiimize muvafık olan ve komşu İran devletile hars ve İktisat vadisinde de teşriki mesai suretile münasebatımızın daha ziyade takviyesine hizmet edecek olan bu itilâfname ile Türkiye ve İran hudut muhafaza karakollarının Borolan gölü membaları sularile mezkûr gölün muhitinde kâin çayırlardan ve Salep, Kozlu ve Yukarı Yarımkaaya membaları sularından müştereken istifade edeceklerine dair olarak tarafeyn arasında teati edilen ve itilâfnamenin cüzü mütemmimini teşkil eden mektup ahkâmının bir an evvel tasdiki Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüksek reyine muallâktır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Karar No. 6

Esas No. 1/323

16.-V - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Hükümeti arasında akdedilen ve iki memleket arasındaki hudut hattının tayinine mütedair olan itilâfnamenin tasdikı hakkında Dahiliye vekâletince ihzar ve encümenimize havale kılınan kanun lâyihası Hariciye vekili Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere edilmiştir:

Hükümetin esbabı mucibe mazbatasındaki mütaleata iştirak eden encümenimiz işbu mukavele-name ile tasdikına ait kanun lâyihasını kabul etmiş ve Heyeti umumiyenin tasdikına arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdimine karar vermiştir.

Ha. E. Rs.	M. M.	Kâ	Aza	Aza	Aza	Aza
Siirt			Manisa	Kocaeli	Elâziz	İstanbul
Mahmut			Yakup Kadri	İ. Süreyya	Fazıl Ahmet	Salâh Cimcoz

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Karar No. 36

Esas No. 1/323

1 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Hükümeti arasındaki hudut hattının tayini hakkında iki Devlet beyninde akit ve imza edilen itilâfnamenin tasdikına dair Başvekâletin 30-IV-1932 tarihli ve 6/1051 numaralı tezkeresine bağlı kanun lâyihası Hariciye encümeninin mazbatasile birlikte ve Millî Müdafaa vekili Beyin huzurile tetkik ve müzakere edildi.

İran Hükümetile aramızda yegâne muallak mesele olarak kalmış olan hudut işinin, hududun sükûn ve asayiş noktasından, hem Hükümetimizin hem de İran Hükümetinin müteakabil menfaatlerine uygun bir surette halledilmiş olduğunu ifade ve hudut itilâfnamesinin tasdikını istihdaf eden kanun lâyihasının şayanı kabul bulunduğu encümenimizce karar verildiği arz olunur.

M. M. E. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Giresun	Kars	Diyarbakir	Tokat	Malatya	Ordu	Tokat
İhsan	Muhittin	Kâzım	B. Lutfi	M. Nedim	Recai	Hüsni
Aza	Aza	Aza	Aza			
Elâziz	Gümüşane	Kırşehir	Cebelibereket			
Ahmet Saffet	Şevket	L. Müfit	Naci			

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Karar No. 32

Esas No. 1/323

9 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile İran Hükûmeti arasındaki hudut hattının tadili hakkında her iki Devlet Murahhasları tarafından akit ve imza olunan itilâfnamenin tasdikına dair Başvekâletten gönderilip encümenimize havale buyurulmuş olan tezkereye bağlı kanun lâyihası Hariciye ve Millî Müdafaa encümenlerinin mazbatalarile birlikte müzakere edilmiş ve lâyihanın müttefikan kabulüne karar verilmiştir.

Heyeti umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Dahiliye En. Reisi	Reis V.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Tekirdağ	Tekirdağ	Malatya		Antalya	Amasya	Kars
<i>Cemil</i>		<i>Muttalip</i>		<i>Rasih</i>	<i>Esat</i>	<i>Baha Tali</i>
Aza	Aza	Aza	Aza			
Elâziz	Ordu	Ankara	Malatya			
<i>Hüseyin</i>	<i>İsmail</i>	<i>Muslihittin</i>	<i>Vasif</i>			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye - İran hudut hattının tayini hakkında Tahrande 23 kânunusani 1932 tarihinden imzalanan itilâfnamenin tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye - İran hudut hattının tayini hakkında tahrande 23 kânunusani 1932 tarihinde imzalanan itilâfname ile cüzü mütemmimini teşkil eden mektup kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Millî Müdafaa, Dahiliye ve Hariciye vekilleri me-murdur.

27 - IV - 1932

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Dr. Refik</i>		<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

TÜRKİYE İLE İRAN ARASINDA HUDUT HATTININ TAYİNİNE DAİR İTİLÂFNAME

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri

ve

Haşmetlü İran Şahrı Hazretleri,

Türkiye ile İran arasındaki hudut hattını katî surette tesbit ve bu veçhile milletleri arasında mevcut iyi anlaşmayı ve kardeşçe dostluk münasebetlerini takviye arzusu ile aynı derecede mütechassis olarak bu maksatla bir itilâf aktine karar vermişlerve müteakiben murahasaları olmak üzere:

Hariciye vekili Dr. Tefik Rüştü Beyefendi

ile

Hariciye veziri Muhammed Ali Han Forâğhi'yi tayin etmişlerdir.

Usulüne muvafık mezuniyeti haiz olan bu murahasalar aşağıdaki maddeler hakkında mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

Türkiye ile İran arasındaki hudut Aras nehrile Karasu ırmağının telâki noktasında İran arazisinde kâin 1 numaralı hudut taşından başlar. Badehu Karasu ırmağının thalweg hattını Borolan gölüne kadar takip eder. Oradan Karasu membalarının 100 metre cenubu şarkisindeki tepeye kadar bir hattı müstakim halinde gider; mezkûr tepenin şark ve şimal cihetlerinden geçerek tepeyi İrana bırakır. Müteakiben hat şimali garbiye doğru daha ziyade meylederek Karasu membalarının hemen üzerindeki Borolan kayalıklarına vâsıl olur. Hudut hattı 2 numaralı taştan sonra 3 numaralı taş ile Küçük ağıri istikametinde 4, 5, 6, 7 ve 8 numaralı taşlardan geçerek Borolan gölünün en şimalî sahiline hattı müstakim üzere 16 kilometre, 600 metre ve Küçük Ağıri dağı en yüksek noktasma 6 kilometre, 400 metre mesafede kâin bulunan 9 numaralı taşta kadar bir hattı müstakim takip eder. Badehu Bilidjan - Cheyhabou yolunu 1700 metrelik bir mesafenin sonuna kadar mütevaziyen takip eder ve bu noktadan ilerliyerek Todjik tepenin 100 metre cenubu şarkisine vâsıl olur ve mezkûr tepeyi Türkiyeye bırakır. Müteakiben hat cenup cenubu garbiye doğru meylederek Todjik köyünün 150 metre şarkından geçer ve bu köyü Türkiyeye bırakır ve aynı istikamette devam ederek Cheyhabounun 3000 metre şarkında kâin Top mevkiinin 100 metre garbinden geçen Top u İrana bırakır. Oradan hat Cheyhabounun 2500 metre cenubu şarkisinde kâin tepeye doğru teveccüh eder. Mezkûr tepenin zirvesinden geçerek Hasanağa köyünün 1300 metre şarkında bulunan tepeye kadar cenubu garbiye doğru gider, ve bu sonuneu tepenin zirvesinden geçer; badehu hat Hasanağa köyünün 800 metre cenubunda kâin tepeye kadar garbe teveccüh eder ve bu tepenin zirvesinden geçer. Oradan 500 metre cenubu garbide kâin tepenin zirvesinden geçerek cenuba doğru 1500 metre sırtı iner ve Salepin cenubu şarkisinde 2000 metrede kâin bir noktaya kadar gider, sonra 1948 rakımlı tepenin 800 ve 1000 metre şimalinde bulunan başlıca iki irtifam arasındaki boyundan geçer.

Badehu hat, hattı balâdan 1948 rakımlı tepeye kadar giderek üzerinden geçer; oradan hat Ayou - Beğ dağları tepelerinin taksimi miyah hattını cenuba doğru Yarım Kaya - Guijo yolu dirseğinin 700 metre şimali garbisinde bulunan mezkûr dağların cenup tepesine kadar takip eder. Mevzubahs dirsek bu yolun üzerinde Yarım Kayanın 3500 metre şimali şarkisinde ve Guijonun 6300 metre cenubu garbisinde kâindir.

Oradan, hat yukarı Yarım Kayanın 200 metre şimalinde bulunan dört yol ağzına kadar Yarım Kaya - Guijo yolunun 200 metre garbinden bu yola müvazi olarak devam eder ve mezkûr dört yol ağzını İrana bırakır. Oradan hat Yarım - Kaya - Boulakhabi yolunun üzerinde Yarım Kayanın 600 metre garbinde kâin bir noktaya kadar garbe doğru iner; badehu bataklık sahilinin en şimali noktasına kadar cenuba doğru inerek bu noktadan hat bataklığın ortasına teveccüh eder ve Tchoukour - Rech'in 500 metre şimalindeki cenup sahiline kadar bataklığın ortasını takip eder. Ora-

dan hat garbe doğru döner ve 1668 rakımlı tepenin zirvesine vâsıl olur. Tchoukour - Reche ve Cheytan Abad İrana, Guirberan ise Türkiyeye kalır.

İran köyü olan Cheytan Abad ile Türk köyü olan Guirberan arasında kâin bu noktadan itibaren hudut Bazırgan garbinde Guirberan tepesinin sırtını çıkar ve Gurdji Boulak, Nazik, Kara Koymaz Türk köyleriyle Bazırgan, Kedjot, Bach Kend, Marokeumou İran köyleri arasında taksimi meyah hattını takip eder, badehu Marokeumou ve Tawla (Türk) arasındaki boyunu geçer ve Kasorluo, Chekh Asker harabelerini İrana terk ederek KhodjaDagh kayalıklarına vâsıl olur. Kanly - Baba'nın Zindo - Dachy ve Ak Dagh zirvelerinden geçer. Djevzar köyünü İrana bırakarak ve Ak Dagh ve Kalender zirvelerinden geçerek Nifto, Salman - Abad ve Pir Ahmet İran köyleri tarlalarile Deuchourma Türk köyünün tarlalarını birbirinden ayırdıktan sonra Bayazıt ve Avadjik arasında daima taksimi meyah hattını takip ederek Khezine Guedoka vâsıl olur.

Khezine Guedouk'dan, hudut, Kyzyl - Kaya köyünü Türkiyeye, Siwmagoul köyü ile Kourou-Guelule gölünü İrana bırakarak Kara Guney tepesinden geçer, Egritchay ırmağını Top - Agh - Dagh'da kateder, Kala Agh Dağ'dan geçer, Nado köyünü İrana, Egritchay köyünü de Türkiyeye bırakır, kyzyl ziyaret tepelerine vâsıl olur ve Agh Djak ve Khan Guedouk boyunlarından, Sarı Tehimen dağlarından, Doumanlou'nun garp zirvesinden, Kara Bourga boyunundan geçer; Shekh Selo köylerini İran arazisinde bırakarak Nawour tepesini aşarak, Yekmala köyünü İran arazisinde bırakarak Richkandan, Davra ve Akhourik, arasındaki tepelerden Guevra Begzadan, Gueveri Makhine ve Khydyr Babadan geçer.

Khydye Babadan itibaren hudut hattı Dasena gölünün 2 000 metre şarkından geçerek cenup istikametinde 8 000 rakımlı tepeye kadar taksimi miyah hattını takip eder; 1000 metre daha tepeler üzerinden aynı istikamette devam eder, badehu cenubu şarkıye meyleder ve bu yeni istikamette 600 metre budünde tepeleri takip eder; bundan sonra 500 metre mesafede kâin bir tepenin zirvesine kadar yeniden cenuba döner, 250 metre şimali şarkî istikametinde kâin Mümtet tepeyi İrana terkeder. Oradan 500 metre cenubu şarkide kâin yüksekliğin zirvesine kadar hattı balâyı takip eder, badehu Heratlsou (Heratilden gelen dere) ile Kotour Tzhayın birleştikleri noktaya kadar cenubu garbiye doğru iner. Sonra hat bu mevkie 800 metre mesafede kâin zirveye kadar cenuba doğru yamaç çıkar ve oradan daima cenup istikametinde Kani - Reche vadisine iner, bu vadinin Thalweg hattını 700 metre garbe doğru, sonra 500 metrede cenuba doğru takip eder; badehu doğrudan doğruya cenupta kâin Molla Memed daghını doğru yükselen uzun sırtı çıkar, Molla Memed daghını ikiye ayırır, Molla Memed daghma 250 metre mesafede ve hududun 250 metre şarkındaki irtifak İrana bırakır.

Molla Memed daghından itibaren hat 800 metre bir mesafe üzerinde Qichlanm 200 metre şarkında yol üzerinde kâin bir noktaya kadar sırtı takip eder ve Qichlayı Türkiyeye bırakır.

Sonra hudut yolun dirseğinin 1750 metre cenubunda kâin tepeye kadar cenubu şarkıye doğru taksimi miyah hattını takip eder. Bu noktadan hat, tepeler üzerinden oraya 2200 metre mesafede derenin içinden geçen yolun üzerinde kâin noktaya kadar cenuba doğru iner; bu noktadan 300 metrelik bir mesafe üzerinde cenuba doğru yamaç çıkar, cenubu garbiye doğru sırta vâsıl olur ve buraya 500 metre mesafede kâin bir tepeye kadar gider. Badehu oradan 900 metre mesafede Tarsava, Tchelik, Aehaga yolunun dereyi geçtiği noktaya kadar tepeler istikametini takiben cenuba doğru iner, bu derenin Thalweg hattını 500 metre imtidadınca garbe doğru takip eder, sonra sırtlardan geçerek buraya 1700 metre mesafede kâin 8200 rakımlı tepeye kadar çıkar. Badehu hat Koutch dağma kadar cenubu şarkıye doğru tepeleri takip eder, Koutch dağından itibaren Kach Koul boynunu geçerek Sourawou dağma kadar hattı balâyı takip eder. Sourawou dağlarından, hudut mütemadiyen taksimi miyah hattını takiben Barouch - Khoran dan geçer (Barouch Khoran köyünü İran arazisinde bırakır) Haravil dağını, Khana Sour boynunu, Belâko yu, Sarı Tchitchek i, (Kalık köyünü İran arazisinde bırakarak) Kepper i, Sorian i, Berhebine dağını, Sultani boynunu, Barazivan dağını, Perikhan i, Keifarouk u, Maidan ve Kotoul Dagh i takip eder.

Mudut hattı Kotoul dağının 2869 rakımlı tepesinden hareketle cenubu şarkıye doğru hattı

balâyi takiben Bajirgue nin 1600 metre şarkında Baradost ırmağının üzerinde kâin bir noktaya kadar gider, 1890 rakımlı irtifam cenuba doğru devamını teşkil eden sırtı İrana terkeder (bina-enaleyh hattı hudut dereden geçer). Oradan hat cenubu şarkiye doğru gider ve CXLVIII ve CXLVII numaralı hudut taşlarını bulunduğu tepeden geçerek şarki cenubiye doğru döner ve tepeye 450 metre mesafede bulunan Ekmalouk ırmağına kadar gider. Badehu 2300 rakımlı tepenin 800 metre garbinde kâin irtifaa kadar Ekmalouk deresi boyunca yükselir. Oradan 2530 rakımlı tepeye kadar hattı başıya takip eder. Badehu Alosanın 1500 metre garbinde kâin bir noktaya kadar, 2500 metre imtidadınca cenubu garbiye doğru hattı balâyi takip eder. Alosan İrana kalır. Oradan hat takriben 2500 metre mesafede bulunan sırtın dirseğine kadar cenup istikametinde bu sırtı takip eder. Badehu Alader Dagh'ına kadar daima sırtları takip ederek şarka doğru döner. Sonra, Paqui'den gelen dere ile Berdereche Tchay'ın birleştikleri noktanın 2400 metre şimalinde bulunan zirveye kadar cenubu şarkiye doğru sırtları iner. Oradan hat, yukarıda zikrolunan birleşme noktasına kadar cenuba doğru iner. Sonra Berdereche Tchay'ın thalweg hattını bu çayın Garachine Dagh'mın 1000 metre garbinden inen dere ile birleştiği noktaya kadar takip eder. Hat cenuba doğru 1600 metre imtidadınca bu derenin thalweg hattını takip eder; sonra Garachine Dagh'mın garp zirvesine kadar cenubu şarkiye doğru giden sırtı çıkar. Eli ve Paqui mevkileri Türkiyeye, Maz Bicho mevkii İrana kalır.

Garachine Dagh'dan itibaren hudut Kouna Hoter, Zinwi Taboutan, Helane, Col Kelechineden geçer ve Delamper dağının zirvesine çıkarak Türkiye - Irak hududundaki 99 numaralı hudut taşına vâsıl olur.

1 numaralı hudut taşından Irak hududundaki 99 numaralı taş kadar hudut hattını doğru bir tarzda çizilmesi ve tafsilâtı için, Yüksek Âkitlerin murahhasları tarafından tasdik ve mütehasısları tarafından imza olunan ve bu itilâfnameye merbut bulunan (1 : 84000 ve 1 : 50000 mikyasında) XVIII - XIX - XX - XXI - XXII - XXIII a - XXIII - XXIV ve XXV numaralı 9 adet harita ile bir adet (calque) a müracaat edilecektir. (Mevki isimlerinin imlâsı yukarıda zikrolunan haritalar ve « calque » daki isimlerin imlâsına mutabık olacaktır.

Madde — 2

Birinci maddede tasrih edilen hudut hattını arazi üzerinde tayin etmek üzere bir tahdit komisyonu teşkil edilecektir.

Bu komisyon, ikisi Türkiye Hükümeti, ikisi de İran Hükümeti tarafından tayin olunacak dört murahhasan mürekkep olacaktır.

Tahdit komisyonu 1932 haziranı içinde içtima edecek ve mesaisinde işbu itilâfnamedeki tarifleri en yakından takibe gayret edecektir.

Komisyonun masrafları Türkiye ile İran arasında mütesaviyen taksim edilecektir.

Âkit Devletler, komisyonun vazifesini ifa edebilmesi için lâzımgelen ikamet, amele, malzemeye (kazıklar sınır taşları) müteallik tekmil hususlarda, gerek doğrudan doğruya, gerek mahallî memurlar vasıtasile Tahdit komisyonuna muavenet etmeği deruhde ederler.

Mezkûr Devletler bundan başka komisyon tarafından vazolunacak nirengi noktalarını, hudut işaretlerini, kazıkları ve sınır taşlarını muhafaza ettirmeği de taahhüt ederler.

Hudut taşları birinden diğeri görülebilecek surette vazedilecek ve üzerlerine numara konulacaktır. Bunların mevkileri ile numaraları bir harita üzerinde gösterilecektir.

Hududun tahdidine ait katî zabıtname ve buna merbut haritalarla vesikalar ikişer aslı rüşha olarak tanzim edilecektir.

Madde — 3

İşbu itilâfname tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün mertebe süratle Ankarada teati edilecektir.

İtilâfname musaddak nüshalar teati edilir edilmez, meriyete ginecektir.

Balâdaki maddeleri tasdikan, isimleri yukarıda zikredilen murahhaslar işbu itilâfnameyi imza ve zirini temhir etmişlerdir.

Tahranda 23 kânunusani 1932 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Dr. Tefik Rüştü M. A. Foroughi

Tahran, 23 kânunusani 1932

Vekil Beyefendi,

Zatı devletlerinin, bu gün aramızda imzalanan itilâfnamenin birinci maddesine istinat eden atideki beyanatını muhtevi, bu günkü tarihli notanızı almakla kesbi şeref eder ve mezkûr beyanatı senet itti-haz eylerim.

“ İki tarafın hudut muhafız karakolları, Borolan gölü membaları sularından ve hudut hattının cenup ve garbinde ve mezkûr gölün muhitinde kâin çayırıklarla Salep, Kozlu ve Yukarı Yarımkaya membaları sularından mütesaviyen istifade hakkını haiz olacaklardır.

İşbu nota teatisi kayfiyetinin bu günkü tarihle imzalanan itilâfnamenin mütemmim cüzü addedil-mesi mukarrerdir. „

Zatı devletlerinin yukarıda zikrolunan notası mazmunu hakkında tamamilen mutabık kaldığımı beyan ederim. Bilvesile pek yüksek hürmetlerimin kabulünü rica ederim Vekil Beyefendi.

İran Hariciye Veziri

Rüsumat muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi kanunun 8 inci ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bir madde ilâvesine dair 353 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/1255

11 - V - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Gümrük ve muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı kanunun 8 ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bir madde ilâvesine dair Gümrük ve inhisarlar vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 9 - V - 1932 tarihli içtimada Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekâlet V.

Dr. Refik

Kanun lâyihasının esbabı mucibesi

Gümrük muhafaza umum kumandanlığının teşekkülü, muhafaza memurları hakkındaki inzibatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı kanuna aşağıdaki tadil ve ilâveleri zarurî kılmıştır.

1 - Gümrük kıtaları mıntakalarında bulunan muhafaza memurları tamamen askerî disipline tâbi buldukları halde aynı hizmeti ifa eden ve teşkilât itibarile umum kumandanlığa raptedilen diğer kısmının icabı hale göre kumandan tarafından resen tecziye edilememeleri mahzurdan salim bulunmadığı cihetle ihraçtan başka, inzibatî cezaların komisyon kararına hacet kalmadan kumandan tarafından da icabında, tayini salâhiyeti müessir bir tedbir olacağı mülâhaza edilmiş ve kanunun 8 inci maddesi bu maksadı temin edecek şekilde değiştirilmiştir.

2 - Gümrük muhafaza memurları ahiren teşkil edilen Muhafaza umum kumandanlığına raptedilmiş ve teşkilât noktasından Gümrükler umum müdürlüğü ile alâkaları kalmamış olduğu cihetle tayin ve tahvilleri gibi taltif ve tecziyelerinin de kumandanlığa ve bu teşkilâta merbut komisyonlara ait olması zaruret halini almış ve bu zaruret 9 uncu maddenin tadiline saik olmuştur. Ancak mezkûr madde ile teşkil edilen Gümrükler umum müdürlüğü merkez inzibat komisyonunun devamı mevcudiyetinde zaruret bulunduğu cihetle, maddeye son bir fıkra ilâve edilmiştir.

3 - Vazifesini suiistimal eden veya ehliyetsizliği sabit olan Gümrük memurlarının tasfiye ve ihracına imkân ve mesağ veren 1920 numaralı kanun, muhafaza müdür ve memurları hakkında sahit bulunmuş ve bu sınıf memurların mezkûr kanunun zabita ve müeyyideleri altına alınmalarında faide mülâhaza edilmiş olduğundan bu maksadı teminen kanuna bir madde ilâvesi arz ve teklif olunmuştur.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 61

Esas No. 1/353

25 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

Gümrük muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzıbatî ahkâmı muhtevî 1321 numaralı kanunun 8 inci ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bir maddé ilâvesine dair olup Başvekâletten gönderilen kanun lâyihasile esbabı mucibe mazbatası encümenimize havale edilmekle Gümrük ve inhisarlar vekili Beyefendi ve Mıntaka umum kumandanı hazır oldukları halde mütalea ve tetkik olundu.

Gümrük muhafaza umum kumandanlığına raptedilen teşkilâtın zarurî icabatından olarak bu teşkilât dahilindeki bilûmum memurların tahvil ve resen tecziyeleri gibi hususatın dahi kumandanlığa tevdi ve müdür ve memurların inzıbatî muameleleriyle iştigal ve bu hususta lâzımgelen kararları ittihaz etmek üzere gerek merkezde gerek taşralarda birer inzıbat komisyonu teşkili iktiza etmesine mebni bu maksadı teminen ihzar edilmiş olan mezkûr kanun lâyihasının heyeti umumiyesi encümenimizce de muvafık görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde — İbare tashihi yapılmak suretile aynen kabul edilmiştir.

İkinci madde — Gümrük muhafaza umum kumandanlığının erkânı harbiyesi riyaseti altında teşekkül edecek olan inzıbat komisyonunun, muhafaza müdürleriyle muhafaza ve mıntaka memurlarının inzıbatî muamelelerini tetkik ve tayin ile mükellef olduğu halde maddede komisyonun iştigal ve tetkik noktası gösterilmiyerek alelilâk bir inzıbat komisyonu teşkilinin dereile iktifa edilmiş olduğundan maddenin birinci fıkrasında bu cihet sarahaten gösterilmiş ve insicâm noktasından bazı ibare tashihatı yapılmıştır.

Taşra inzıbat komisyonları kararlarının merkez inzıbat komisyonunda temyizen tetkik edileceğini mutazammın olarak aynı maddeye vazedilen hüküm bittabi tarafeynden birinin tetkik talebinde bulunmasile mukayyet ve meşrut olup ancak keyfiyetin memurun kanununun 57 inci maddesinde münderiç bulunmasma nazaran maddede ayrıca gösterilmesine lüzum görülmemiş ve şu kadar ki atiyen tatbikatta bir yanlışlığa mahal kalmamak üzere esbabı mucibe mazbatamıza derei ile kifayet edilmiştir.

Muhafaza müdürleri ve muhafaza mıntaka memurları hakkında inzıbat komisyonları tarafından verilen cezaların tatbik mercii maddede tasrih edilmiş olmayıp gerçi bu cezaların doğrudan doğruya muhafaza umum kumandanlığı tarafından tatbik ve memurların sicilline kaydedilmesi münasip isede ihraç cezasının tasvip ve tatbiki vekâletin salâhiyeti cümlesinden olduğundan birinci fıkranın sonuna yalnız ihraç cezası müstesna olmak üzere diğer cezaların kumandanlıkça tatbikını mutazammın bir hüküm vaz ve ilâve edilmiştir.

Üçüncü madde — Aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü madde — Aynen kabul edilmiştir.

Beşinci madde — Aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Adliye encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye E. Rs. N.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	İstanbul	Aydın	Mersin	İsparta
<i>İhsan</i>	<i>İhsan</i>	<i>M. Ziya</i>	<i>Adnan</i>	<i>Hamdi</i>	<i>Kemal Turan</i>
Aza	Aza				
Kütahya	Diyarbakır				
<i>Ömer</i>	<i>Zülfü</i>				

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Karar No. 40

Esas No. 1/353

13 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Gümrük muhafaza ve mntaka memurları hakkında inzibatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı kanunun 8 ve 9 üncü maddelerinin tadilîne ve bu kanuna bir madde ilâvesine dair Gümrük ve inhisarlar vekâletince hazırlanıp Başvekâletin II - V - 1932 tarih ve 6/1255 numaralı tezkeresile Adliye encümenine havale edilen kanun lâyihası Maliye encümeninin tadili ve esbabı mucibe mazbatasile birlikte Gümrük ve inhisarlar vekili Ali Rana Beyle Muhafaza umum kumandanı Seyfi Paşa hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Muhafaza ve mntaka memurları Muhafaza umum kumandanlığına merbut buldukları halde bu memurlar hakkında inzibatî ceza hükümlerini ihtiva eden 1321 numaralı kanunla cezalandırılmaları için inzibat komisyonlarına keyfiyetin havalesi ile oralardan verilecek kararla mümkün olabileceği ve halbuki askerî disiplin itibarile kumandanın bazı ahvalde doğrudan doğruya aza verebilmesi hem muhafaza kumandanlığı teşkilâtının esasına ve hem de bu teşekkülün vücuda getirilmesine saik olan esbabın teminine matuf mülâhazalara binaen lâzım olduğu ve muhafaza memurlarının son teşkilât ile Gümrükler umum müdürlüklerle irtibat ve alâkaları kalmadığından inzibat komisyonlarının teşekkülleri tarzının değiştirilmesi zarurî bulunduğu ve gümrük memurlarının tasfiyesine dair neşredilen 1920 numaralı kanunun muhafaza memurları hakkında da cari olmasının diğer gümrük memurları için lüzumlu görülen sebeplerin muhafaza memurları hakkında evleviyetle ve muktazi olduğu cihetle 1321 numaralı kanunun iki maddesi tadil ve bir madde ilâvesine dair olan kanun lâyihasının esas itibarile kabulüne encümenimizce de ittifakla karar verilmiştir.

Birinci maddede Muhafaza umum kumandanının resen vereceği azaların teftiş esnasında bizzat müşahede edeceği veya âmir ve müfettişlerin raporile anlıyacağı hallerde tertibi muvafık görüldüğünden bu cihetler maddede tasrih kılınmış ve ihraç cezasından başka tenzili sınıf cezasının da bu salâhiyetten istisnasına ekseriyetle karar verilerek madde o suretle tadil olunmuştur.

İkinci maddede merkez inzibatî komisyonunda taşra inzibat komisyonları mukarreratının temyizen tetkiki yerine bunun itirazen bir tetkik olması mümâsil kanunlarla ahengi temin noktasından lüzumlu görünerek maddede yalnız bu cihet değiştirilmiştir.

Hükümetin teklif ettiği lâyihanın ikinci maddesinin son fıkrasının tayyi Maliye encümeninin tensibi ve hile encümenimizce musip görülmüştür. Gümrük ve inhisarlar vekâletinin teşkili hasebile vekâletten teşekkül edecek inzibat komisyonunun diğer vekâletler gibi umumî hüküm ve kaidelere göre teşkil kılınabileceğinden buna dair bir kayıt konmasının bu kanunla bir münasebeti görülmemiştir.

Üçüncü madde aynen kabul edilmiş olup yalnız yazılış şekli tebdil olunmuştur.

Lâyihanın bu tadilâtla kabulüne encümenimizce karar verilmiş olmakla Heyeti umumiyeye arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Adliye E. Reisi N.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
M. M.	Yozgat	Trabzon	Antalya	Manisa	Kars
Salâhattin	A. Hamdi	Raif	Haydar	Refik Şevket	Nazif
Aza	Aza				
Çanakkale	Kayseri				
Osman Niyazi	S. Azmi				

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Gümrük muhafaza ve mıntaka memurları hakkın-
da inzıbatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı kanunun
8 ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve mezkûr
kanuna bir madde ilâvesine dair
kanun lâiyhası*

MADDE 1 — 1321 numaralı kanunun 8 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Muhafaza ve mıntaka memurlarının icabında rızalarına bakılmaksızın tahvillerine ve icabında inzıbat komisyonuna tevdi etmeksizin, ihraç cezasından başka, inzıbatî cezalarla resen tecziyelerine Gümrük muhafaza umum kumandanı salâhiyettardır.

MADDE 2 — 1321 numaralı kanunun 9 uncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Gümrük muhafaza umum kumandanlığında, Erkânı harp reisinin riyaseti altında adlî hâkim ve zat işleri müdüründen mürekkep bir inzıbat komisyonu bulunur. Taşrada muhafaza ve mıntaka memurları için, muhafaza müdürlüğü bulunmayan yerlerde gümrük başmüdür veya müdürünün ve muhafaza müdürlüklerinde muhafaza müdürünün riyaseti altında bu müdürlüklerin başkâtip veya mümeyyiz veya kâtiplerinden mürekkep üç kişilik bir inzıbat komisyonu bulunur. Merkez inzıbat komisyonlarının kararları katidir. Taşra inzıbat komisyonlarının kararları, merkez inzıbat komisyonlarında teymizen tetkik edilir.

Gümrük umum müdürlüğünde, zat işleri müdürü ile hukuk müşavirinden ve merkezi idare müdürleri arasında “Gümrük ve inhisarlar vekâleti tarafından seçilecek diğer üç azadan mürekkep bir inzıbat komisyonu teşkil olunur ve azadan biri vekâletçe reis tayin edilir.

MADDE 3 — 1321 numaralı kanuna aşağıdaki madde ilâve edilmiştir:

1920 numaralı kanun hükümleri, muhafaza müdürleri ve mıntaka ve muhafaza memurları hakkında da caridir.

MADDE 4 — İşbu kanun neşri tarihinden mu-
teberdir.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Gümrük muhafaza ve mıntaka memurları hak-
kında inzıbatî ahkâmı muhtevi 1321 numaralı
kanunun 8 ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve
mezkûr kanuna bir madde ilâvesine dair kanun
lâiyhası*

MADDE 1 — 1321 numaralı kanunun 8 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Muhafaza ve mıntaka memurlarının icabında rızalarına bakılmaksızın tahvillerine ve icabında inzıbat komisyonuna tevdi etmeksizin, ihraç cezası hariç olmak üzere, inzıbatî cezalarla resen tecziyelerine gümrük muhafaza umum kumandanı salâhiyettardır.

MADDE 2 — 1321 numaralı kanunun 9 uncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Gümrük muhafaza umum kumandanlığında muhafaza müdürleri ve muhafaza mıntaka memurları için, erkânı harp reisinin riyaseti altında adlî hâkim ve zat işleri müdüründen mürekkep bir inzıbat komisyonu bulunur. Taşra muhafaza ve mıntaka memurları için muhafaza müdürlüklerinde muhafaza müdürünün ve muhafaza müdürlüğü bulunmayan yerlerde gümrük başmüdür veya müdürünün riyaseti altında, bu müdürlüklerin başkâtip veya mümeyyiz veya kâtiplerinden mürekkep üç kişilik bir inzıbat komisyonu bulunur. İnzıbat komisyonlarının kararları, merkez inzıbat komisyonunda teymizen tetkik edilir.

Muhafaza müdürleri ve muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzıbat komisyonları tarafından verilen cezalardan, memurinin ihraç cezaları hariç olmak üzere, diğer cezalar muhafaza umum kumandanı tarafından tatbik ve memurların sicillerine kaydolunur.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 4 — Hükümetin teklifi aynen

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Gümrük muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzıbatî ahkâmı muhtevî 1321 numaralı kanunun 8 ve 9 uncu maddelerinin tadiline ve bir madde ilâvsine dair kanun lâyihası

1321 numaralı kanunun 8 inci maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir:

MADDE 1 — Muhafaza ve mıntaka memurlarının icabında rızalarına bakılmaksızın tahvillerine ve teftiş esnasında bizzat müşahede edeceği veya âmirin ve müfettişlerin raporlarından anlayacağı yolsuz hareketlerinden dolayı inzıbat komisyonuna havaleye mahal görmeksizin bu memurları ihraç ve tenzili sınıf hariç kalmak üzere inzıbatî cezalarla resen cezalandırmağa Gümrük muhafaza umum kumandanı salâhiyettardır.

MADDE 2 — 1321 numaralı kanunun 9 uncu maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir:

Gümrük muhafaza umum kumandanlığında muhafaza müdürleri ve muhafaza mıntaka memurları için Erkânı harp reisinin riyaseti altında adli hâkim ve Zat işleri müdüründen mürekkep bir inzıbat komisyonu bulunur.

Taşra muhafaza ve mıntaka memurları için muhafaza müdürlüklerinde muhafaza müdürünün ve bulunmayan yerlerde Gümrük başmüdür veya müdürünün riyaseti altında bu müdürlüklerin başkâtip veya mümeyiz veya kâtiplerinden mürekkep üç kişilik bir inzıbat komisyonu bulunur.

Inzıbat komisyonlarının kararları merkez inzıbat komisyonunda itirazen tetkik edilir.

Muhafaza müdürleri ve muhafaza ve mıntaka memurları hakkında inzıbat komisyonları tarafından verilen cezalardan memurların ihraç cezaları hariç olmak üzere diğer cezalar Muhafaza umum kumandanı tarafından tatbik ve memurlarının sicillerine kaydolunur.

MADDE 3 — 1920 numaralı kanun hükümleri muhafaza müdürleri ve mıntaka ve muhafaza memurları hakkında da caridir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 5 — İşbu kanun hükümlerini icraya
Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

9 - V - 1932

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>M. Şeref</i>	<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

MADDE 5 — Hükümetin teklifi aynen
1932 - 1933 - 1934 - 1935 - 1936

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya
Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

**Türkiye Cumhuriyetile İctimaî Şûralar Cumhuriyeti ittihadı
arasında aktolunan protokolun tasdiki hakkında 1/198 nu-
maralı kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Hariciye
encümenleri mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/4273

12-XII-1931

B. M. M. Yüksek Reîsliğine

Türkiye Cumhuriyetile İctimaî Şûralar Cumhuriyeti ittihadı arasında 30 teşrinievvel 931 tarihinde imzalanan protokolun tasdiki hakkında Hariciye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekil-leri Heyetinin 9-XII-931 tarihli içtimanda Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

Türkiye Cumhuriyeti ile İctimaî şûralar Cumhuriyeti ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imza olunan dostluk ve bitaraflik muahedesile buna müzeyyel üç protokolun ve Ankarada imza olunan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolu ile 7 mart 1931 tarihli bahri protokolun temdidi zımında Ankarada 30 teşrinievvel 1931 de imzalanan proto-
kolun tasdiki hakkında tanzim olunan ve üç maddeden ibaret olan kanun lâiyhası Türkiye
Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz olunur.

Tetkikından anlaşılacağı üzere bu protokol yeni bir vaziyet ihdas etmemekte ve komşumuz
Soviyet Rusya ile aramızda on senedenberi teessüs ederek daima kuvvet bulan ve son günlerde
Hariciye Komiseri M. Litvinofun memleketimizi ziyareti ile bir kere daha tebarüz eden samimi
dostluğun yeni bir mişanesini teşkil etmektedir.

Temdit edilen protokollar meyânında bulunan bahri protokol, tasdiki amında arzedildiği
gibi son zamanlarda bütün cihan efkârı umumiyesinin arzu eylediği tahdidi teslihatın tahak-
kuk sahâsında atılmış bir adım olduğundan esasen kısa bir müddet için aktedilmiş olan bu
protokolun temdidile Türkiyenin samimi sulh arzularındaki sebatı cihana ilân edilmiş olacaktır.

Türkiye cumhuriyetinin Soviyet Rusya dostluğuna attığı ehemmiyet hükümetimizin salâ-
hiyetler erkânı tarafından daima muhterem meclise izah olunmuş ve bu izahat her defasında
tasvip ve oldukça uzun bir devrin tecrübelerinin mahsulü olan bu siyasete iştirak buyurulmuş
olduğundan samimi ve kuvvetli bir dostluğun daha ziyade tarsinine hadim olacak olan bu
protokolun bir an evvel tasdiki Büyük Millet Meclisinin reyine menuttur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

M. M. encümeni

Karar № 5

Esas № 1/198

22 - XII - 1931

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile İçtimaî şûralar Cümhuriyeti ittinadı arasında muhtelif tarihlerde ve Paris ve Ankarada imza edilmiş dostluk ve bitaraflık muahedesile buna müzeyyel protokolların ve bahri protokolun temdidine dair imzalanan protokolların tasdiki hakkında Hariciye vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 12-XII-1931 tarih ve 6/4273 numaralı tezkeresi ile encüme nimize havale buyurulan kanun lâyihası ve merbutu esbabı mucibe mazbatası Hariciye vekili Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere edildi:

Esbabı mucibe mazbatasında zikredilen mütaleat ve mülâhazat encümenimizce de varit ve musip görülerek kanun lâyihasının kabule şayan bulunduğuna karar verilmiştir. Arz olunur.

M. M. E. Reisi	M. M	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Giresun	Kars	Diyarbakır	Elâziz	Kırşehir	Tokat	Tokat
<i>İhsan</i>		<i>Kâzım</i>	<i>Ahmet Saffet</i>	<i>L. Müfit</i>	<i>B. Lûtfi</i>	<i>Hüsnü</i>
Aza	Aza					
Ordu	Cebelibereket					
<i>Recai</i>	<i>Naci</i>					

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Karar № 9

Esas № 1/198

13-VI-1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile İçtimaî Şuralar Cümhuriyetleri ittiadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imzalanan dostluk ve bitaraflık muahedesile buna müzeyyel üç protokolun ve ankarada imzalanan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolü ile 7 mart 1931 tarihli bahri protokolun temdidini hakkında Ankarada 30 teşrinievvel 1931 tarihinde imzalanan protokolun tasdiki hakkındaki kanun lâyihası encümenimizce tetkik edildi.

Hükûmetin esbabı mucibe mazbatasında serdettiği mülâhaza ve mütalealar encümenimizce de tamamen varit görülmüş, binaenaleyh Türkiye Cümhuriyetile İçtimaî şûralar Cümhuriyeti ittiadı arasındaki samimî dostluğu bir kat daha takviye edecek mahiyette olan bu kanun lâyihasının kabule şayan bulunduğuna karar verilmiştir. Arz olunur.

Hariciye En. Rs.	M. M.	Kâ:	Aza	Aza	Aza	Aza
Siirt			Bolu	Kocaeli	Kocaeli	Erzincan
<i>Mahmut</i>			<i>Falih Rifki</i>	<i>Reşit Saffet</i>	<i>İ. Süreyya</i>	<i>Saffet</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cümhuriyeti ile İçtimaî şûralar Cümhuriyetleri ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imza olunan dostluk ve bitaraflık muahedesi ile buna müzeyyel üç protokolun ve Ankarada imza olunan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolu ile 7 mart 1931 tarihli bahrî protokolun temdidi zımında Ankarada 30 teşrinievvvel 1931 tarihinde imzalanan protokolun tasdiki hakkındaki kanun lâyihası

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile İçtimaî şûralar Cümhuriyeti ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde Pariste imza olunan dostluk ve bitaraflık muahedesi ile buna müzeyyel üç protokolun ve Ankarada imza olunan 17 kânunuevvel 1929 tarihli temdit protokolu ile 7 mart 1931 tarihli bahrî protokolun temdidi zımında Ankarada 30 teşrinievvvel 1931 tarihinde imzalanan protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Hariciye ve Millî Müdafaa vekilleri memurdur.

9-XII-931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. .V	Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Adülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.		
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>D. Refik</i>		

